

MORA

Kommunplan 2009-2011

2008-11-07

Omslagsbild:
Vinterfest
Musik i Dalarna

Innehållsförteckning

KS ordförande har ordet	4
Vår Vision: Mora för utveckling	6
Investeringar	10
Resultat, finansieringsanalys	11
Balansbudget	12
Skattesats, personalomkostnadspålägg	13
Driftbudget	14
Förändringar sedan KF-beslut 2008-06-16	9, 14
Omvärldsanalys.....	15
Valnämnden.....	156
Överförmyndarnämnden.....	156
Kommunstyrelsen (Kommunledningskontoret).....	16
Budget.....	23
Kommunstyrelsen (Räddningstjänsten).....	24
Budget, taxor.....	25
Kulturnämnden (Kulturförvaltningen)	26
Budget.....	33
Tekniska nämnden (Tekniska förvaltningen).....	34
Budget, taxor.....	36
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen).....	37
Budget, taxor.....	40
Byggnadsnämnden (Stadsarkitektkontoret).....	41
Budget, taxor.....	43
Barn- och utbildningsnämnden (Barn- och utbildningsförvaltningen)	44
Budget.....	59
Socialnämnden (Socialförvaltningen).....	57
Budget.....	60
Taxor	61
Moravatten AB.....	623
Budget, taxor.....	64
Moraparken AB	65
Budget.....	66
Morastrand AB	67
Budget.....	67
Ekonomisk ordlista.....	68

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Peter Helander

När drömmarna tagit slut!

Det går bra för vårt Mora! Våra företagare gör ett fantastiskt jobb och vår industri, handel och besöksnäring visar goda resultat. Utan våra duktiga företagare hade vi inte kunnat ha den välfärd som vi har idag. Den andra starka länken i kedjan som bygger vårt Mora är den välfärd som kommunen levererar till sina invånare och som blir alltmer komplicerad för varje år. Den tredje länken i vår kedja är den ideella sektorn som varit med och byggt upp bilden av Mora som en kultur och idrottskommun.

Jag känner att någon gång på vägen har vi tappat känslan för att kommunen är alla Morabors gemensamma projekt där våra förfäder en gång för länge sedan bestämde sig för att det var bättre att göra vissa saker tillsammans. Under 70- och 80-talet blev medborgare reducerade till mottagare av välfärd. Under 90-talet och fram tills nu har en förskjutning skett från att vara mottagare till att bli kunder eller köpare av välfärd. I kölvattnet av IT revolutionen och det transparanta samhället tycker jag mig se ytterligare en förändring och det är att vi är på väg in i ett nytt sorts samhälle – "Det deltagande samhället". Det är en förändring som jag ser fram emot och gärna vill vara en del av. Skall vi kunna bevara välfärden i framtiden och bygga det goda samhället så måste alla vara med. I takt med att det ekonomiska välståndet hos medborgarna ökar, ökar paradoxalt också kraven på att få allt fler välfärdstjänster levererade. Kommun har idag reducerats från att vara ett gemensamhetsprojekt till att bli en välfärdsbankomat där uttagen skall vara obegränsade. Samhället professionaliseras allt mer vilket inte alltid är av godo. Det som i mångt och mycket tidigare sköttes av familjen, grannar och vänner sköts idag av utbildad personal. Är det så att lära barn etik och moral skall överlåtas till lärare eller är det familjens ansvar? Måste jag besöka psykakuten för att flickvännen gjort slut eller skulle en nära vän kunna vara ett stöd? En övertro på specialister kan göra att vi tappar tron på vår egen förmåga! Att ta ansvar för sig själv och kunna ta makten över sitt eget liv och sedan hjälpa andra är en självklarhet i det framtida deltagande samhället.

Den kommunplan som du håller i din hand bygger på insikten om att regionförstoring och utveckling skapar tillväxt. Detta kombinerat med en återhållsam verksamhetsbudget kommer att skapa framtida utrymmen för verksamhetsförbättringar. När vi ser tillbaka på år 2007 kan vi se att skatteintäkter och statsbidrag ökade med 27 mkr jämfört med föregående år vilket är glädjande. Vad som dock inte framkommer lika ofta är att våra verksamhetskostnader ökade med 37 mkr. För 2008 kunde vi öka verksamheternas kommunbidrag med 24 mkr och för 2009 ökar vi med ytterligare 24 mkr och kommer upp i en total omslutning på 960 mkr. Att dessa pengar inte räcker till för att göra allt det som vi vill göra är ett faktum och det kommer att bli allt svårare att klara av de åtagandena vi har genom effektiviseringar. Vi kommer till slut bli tvingade att välja bort verksamheter, även sådana som är bra.

Vad gör vi för att kommunanställda och morabor skall få ett större förtroende för att vi politiker fattar kloka beslut? Vi måste nog börja med att försöka övertyga Moraborna om att vi som har valt att ta på oss ett uppdrag som förtroendevald har gjort det utifrån vår vilja att arbeta för att göra Mora till ett bra plats att leva i. Vårt viktigaste uppdrag som politiker ligger inte i att gå på möten och fatta beslut om en massa att-satser utan det ligger i att skapa delaktighet och mening! Vi skall skapa stolthet hos våra medarbetare. Vi måste tillsammans med andra lösa gemensamma problem och skapa utvecklingsmöjligheter! Vi måste fokusera på de resurser vi har istället för att diskutera vad vi skulle ha gjort med den miljon vi inte har! Vi måste

producera resultat! Vi måste leda opinionen istället för att ledas av den! När drömmarna tagit slut måste vi hitta nya drömmar! Ingen annan kommer att göra detta åt oss utan detta måste vi göra själva!
Jag vill avsluta med en dikt av Moder Teresa som på ett vackert sätt visar på vad som är viktigt när det gäller att vara människa.

Moder Teresa- i alla fall...

*Människor kan vara oförstående och självupptagna
- förlåt dem i alla fall.*

*Om du är snäll kan andra anklaga dig
för att vara självisk och ha dolda motiv
- var snäll i alla fall.*

*Om du är framgångsrik attraherar du
en del falska vänner och några riktiga fiender
- var framgångsrik i alla fall.*

*Om du är ärlig och uppriktig
kommer någon att försöka lura dig
- var ärlig i alla fall.*

*Det som har tagit dig många år att bygga upp
kan förstöras av andra över en natt
- bygg i alla fall.*

*Finner du frid och lycka kan andra bli avundsjuka
- var lycklig i alla fall.*

*De goda gärningar du åstadkommer idag
blir bortglömda redan i morgon
- gör goda gärningar i alla fall.*

*Om du ger världen det bästa du har att ge
kanske det inte räcker till
- ge världen ditt bästa i alla fall.*

*När allt kommer omkring
handlar det om dig och ditt Högre Jag
- det handlade aldrig om de andra, i alla fall.*

Peter Helander
Kommunstyrelsens ordförande

Vår politiska vision: Mora för utveckling

Centerpartiet och Socialdemokraterna i Mora fortsätter att verka i en koalition med en stark majoritet i Moras kommunfullmäktige. Denna samverkan bygger på en gemensam plattform och utgör grunden för en politisk stabilitet och långsiktig utveckling för Mora.

Mora är del av och drivkraft i en mycket attraktiv turist/oplevelseregion vilket ger oss förutsättningar och möjligheter som vi samverkande partier ska ta tillvara och utveckla. Det ska ske genom en rad insatser på olika områden för att främja en fortsatt tillväxt som ger en förstärkning av sysselsättningsläget. Utan tillväxt kan vi inte behålla den välfärd vi har idag och än mindre utveckla den.

Övergripande strategiskt mål: 21.000 invånare 2010

Målområden

Strategiskt mål

1. Bo och leva i Mora

Mora arbetsmarknad har rätt kompetens

Starta teknikcollege

God tillgänglighet inom barnomsorgen

Plats skall erbjudas inom 4 månader

Barn och elever i behov av särskilt stöd skall vara prioriterade

Barn och unga i behov av särskilt stöd ska få det stöd de behöver. En prioritering av resurser inom skolan till dessa elever är nödvändig.

Tydliggjord kvalitet i skolan

Skärpta krav på kunskaper och resultat behövs för att förbättra kvaliteten i skolan. Kvalitetsutveckling ska ske på varje skola. Ett arbete i syfte att varje skola mer systematiskt än tidigare måste redovisa sina resultat i förhållande till målen ska inledas. Antalet elever med godkända avgångsbetyg är ett sådant mått för berörda skolor.

En trygg och värdig äldreomsorg

Äldreomsorgens uppgift är att tillgodose grundläggande behov hos äldre som av olika anledningar behöver hjälp och stöd för att klara vardagslivet. Det handlar om både medicinsk och social omvårdnad med hög kvalitet vilket förutsätter kompetent personal i tillräcklig omfattning.

Alla har rätt till ett värdigt liv och en god omvårdnad på ålderns höst. Rätten att få en god äldreomsorg och få välja hur man vill ha det tillkommer alla.

Grundtanken är att alla äldre ska kunna bo kvar i den egna bostaden så länge de önskar även om vårdbehoven blir stora. God tillgång till hemtjänst, hjälpmedel och färdtjänst är därför avgörande för möjligheterna till ett kvarboende.

Inriktningen är att vidareutveckla metoder för att kunna fördela resurser utifrån kvalitetssäkrade nyckeltal som vårdtyngd och andra viktiga faktorer.

De äldres egna resurser ska tas till vara. Och för att man ska kunna leva ett gott liv som äldre behöver man både kultur och föreningsliv. Ideella organisationers engagemang för de äldre är värdefulla och ska uppmuntras.

Dessutom gör anhöriga en stor insats i äldreomsorgen. Stödet till dessa anhöriga är viktigt.

Minskat drogmissbruk bland unga

Inom folkhälsoarbete intar arbetet mot missbruk av alkohol, narkotika och tobak en särställning. Vårt mål är att bruket av tobak och alkohol ska minska, särskilt bland ungdomar, eftersom dessa droger ofta utgör inkörsporten till tyngre droger.

Narkotikamissbruket i unga år måste mötas med en bred mobilisering inom kommunen och i hela samhället kring en strategi mot narkotikamissbruket. Vi har kommit en bit på vägen, men kan aldrig sitta nöjda.

Visionen är fortfarande ett narkotikafritt Mora.

Folkhälsa och sociala omsorger

Många människor lever ett liv i ett utanförskap. Långtidsarbetslösheten och beroende av försörjningsstöd är några mått på att välfärden inte omfattas av alla. Utsattheten försvåras av psykiska problem och missbruk. Inom samtliga dessa områden krävs samhällets insatser för att den enskilda människan själv ska kunna skapa sig ett värdigt liv.

Rikt och varierat kultur- och föreningsliv

Barns och ungdomars kulturella aktiviteter lägger grunden för bildning, mångfald och tolerans. Musik, dans, bild och litteratur ska finnas med i livet redan från barn- och ungdomsåren. Olika kulturyttringar ska användas som hävstång i skolan för att ta vara på lust och nyfikenhet. Läsning av böcker har stor betydelse för tillgången till ett rikt språk, men också för tillgången till andra världar, tänkesätt och fantasier.

Stöd ska också ges till folkbildningen för dess viktiga uppgifter både ifråga om bildnings- och kulturverksamhet. Barn- och ungdomsverksamhet inom folkbildningen ska vara prioriterat. Mora ska vara en bra ort för idrotts- och föreningsliv. Mora kommun har genom dess idrottsföreningar fått en profilering inom idrotten som vi vill värna om. Barn- och ungdomsverksamhet inom idrotts- och föreningslivet ska vara prioriterat.

Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt

Vi ska fortsätta arbetet med att införa s.k. servicedeklarationer som beskriver vad medborgarna kan förvänta sig av kommunens tjänster, utifrån befintliga resurser, metoder, organisation och kompetens. Garantierna ska ha fokus på det som är centralt för medborgarna och den enskilde i den service kommunen ger. För att få en bredd i brukarnas och medborgarnas uppfattningar, kan och bör flera metoder användas, som t.ex. hearing, medborgarpaneler, intervjuer, enkätundersökningar och permanenta brukargrupper.

Vi kommer att utveckla dialogen mellan medborgarna och ansvariga politiker om vad vi alla tillsammans kan göra för att utveckla Mora kommun.

2. Infrastruktur

En företagsvänlig kommun

Mora ska vara en kommun som det är attraktivt att bo och arbeta i. Ett positivt näringslivsklimat, goda kommunikationer, en väl utbyggd offentlig och kommersiell service och ett brett fritids- och kulturutbud är faktorer som ska ge Mora sina fördelar.

Mora har ett strategiskt läge vid Siljan som en port mot Norra Dalarnas hela turistnäring. Förutsättningarna är goda för att Mora ska kunna behålla sin nuvarande position och satsa på en utveckling.

Ett positivt näringslivsklimat är betydelsefullt för att skapa tillväxt och flera jobb. Kommunens näringslivsstrategi är ett viktigt instrument för att uppnå detta. Det handlar framför allt om att göra det möjligt för små företag att växa och utvecklas och göra affärer! – med kommunen, med varandra och med omvärlden.

Kommunen ska också kunna ge service, rådgivning och hjälp med bl.a. kontakter mellan näringsliv och myndigheter, tips och råd om kompetensutveckling etc.

En levande landsbygd

Byarna har mycket goda förutsättningar att bidra till Moras tillväxt. På landsbygden och i byarna finns det kvalitéer som är önskvärda av många fler än dem som bor där idag. Det krävs samordning över sektorsgränser, långsiktighet och lokalt anpassade lösningar som leder till en levande och hållbar landsbygd. Visst finns det problem kring offentlig och kommersiell service, men det finns även möjligheter med en livsmiljö och ett småskaligt samhälle som tar vara på de demokratiska processerna. Genom att samverka mellan privata, offentliga och ideella aktörer kan det skapas en attraktiv och konkurrenskraftig landsbygd för alla. Landsbygden är inte bara lant- och skogsbruk, det är även turism, kultur, företagsamhet och mycket mer.

Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri, besöksnäring och utbildning i regionen

Möjligheterna till att behålla Moras nuvarande position och skapa möjligheter för tillväxt kräver en väl utbyggd och fungerande infrastruktur, vilken i kombination med nya arbetsmönster öppnar för att sprida såväl boende som arbetsplatser i hela Dalarna. Det ger även förutsättningar för en bättre livsmiljö.

Vi ska ta tillvara de goda förutsättningar som finns för att Mora ska kunna vara en knutpunkt för såväl person- som godstrafik.

Mora har byggbar mark för bostäder, handel, industri och andra företag

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Mora kommun ska i sin budget formulera mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen ska både ha ett verksamhetsmässigt och finansiellt perspektiv. I det finansiella perspektivet handlar god ekonomisk hushållning om att säkerställa att varje generation själv bär kostnaden för den service som den konsumerar. Utifrån ett verksamhetsmässigt perspektiv innebär det att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Miljömedvetenhet i Morakoncernen

Vi lever i ett rikt jordbruks- och kulturlandskap med hög kvalitet på luft och vatten. Dessa värden vill vi bevara. Mora ska vara en föregångare inom miljöområdet och i omställningen för en hållbar utveckling. Vi måste lära oss att bruka utan att förbruka. Den ekologiska omställningen är vår tids största samhällsförändring som ställer krav på såväl politiskt ansvarstagande som en förändrad livsstil.

Genom ett övergripande miljöprogram och en struktur för miljöledning kommer miljöperspektiven in på alla verksamhetsområden i Mora.

Vara en attraktiv arbetsgivare

Kommunkoncernens personalpolitik ska präglas av öppenhet, jämställdhet, delaktighet och nytänkande.

Vi ska arbeta för att Mora kommun och dess bolag blir attraktiva arbetsgivare och att medarbetarna ska känna stolthet över sitt arbete.

De senaste åren har ohälsan generellt för hela samhället ökat. Det handlar om stress, belastningsskador och utbrändhet. Den höga sjukfrånvaron är ett slöseri med såväl mänskliga, sociala som ekonomiska resurser. Att bryta denna utveckling är en angelägen uppgift.

EKONOMI

Ekonomi är att hushålla med resurserna. Denna syftar till att kommunens invånare skall erbjudas en tillfredställande kommunal service inom ramen för tilldelade resurser.

Om en tillfredställande service kan erbjudas till en lägre kostnad än den budgeterade skall det eftersträvas. Om de tilldelade resurserna tillåter en ambitionshöjning skall denna godkännas av den politiska ledningen innan den görs.

Årets ekonomiska resultat i kommunen ska minst uppgå till 4 % av skatteintäkter och statsbidrag, varav 2 % ska öronmärkas för kommande pensionsåtaganden.

En vedertagen målsättning för landets kommuner är ett resultatmål om 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Det ska skapa utrymme för att värdesäkra tillgångarna och finansiera nödvändiga investeringar. I många kommuner och landsting är intjänade pensioner före 1998 inte finansierade. I propositionen som antogs hösten 2004 om god ekonomisk hushållning framhölls att tidigare intjänade pensioner måste kompenseras med överskott i resultatet. I Mora kommun uppgår den ofinansierade delen av pensionerna till 452 mkr . Inför budget 2010 kommer en strategi utarbetas för hur tidigare intjänade, ej bokförda pensionsåtaganden ska hanteras.

Kommunens låneskuld skall i balansräkningen uppgå till max 9000 kr/invånare.

Ett lånetak för kommunen ger bland annat en minskad risk för alltför hög skuldsättning och därmed försämrat räntenetto. Målet sätter en restriktion för hur soliditeten kan försämrats, dvs den långsiktiga ekonomiska styrkan.

Förändringar sedan kommunfullmäktiges beslut 2008-06-16

Det finansiella situationen i världen och osäkerheten i intäktsprognoserna för åren 2010 och 2011 försvårar möjligheterna att göra en tillförlitlig ramfördelning. Nämndernas nettokostnadsramar för 2010-2012 kommer att beslutas på kommunfullmäktigesammanträdet 16 juni 2009.

Kommundirektören har i uppdrag att arbeta fram en fördelningsmodell till kommunplanarbetet för åren 2010-2012.

Nämndernas ramar som kommunfullmäktige beslutade 2007-06-16 är inte justerade under nämndernas egna rubriker.

I övrigt så har nämnderna arbetat fram flertalet mått och därmed slagit fast ambitionsnivån på många områden för 2009.

Investeringar (tkr)

2009 2010 2011

BUDGETRAM FÖR INVESTERINGAR 87 000 90 000 90 000

Kommunfullmäktige beslutar om ramanslag enligt ovan och kommunstyrelsen kommer därefter att föreslå vilka strategiska och infrastrukturella investeringar som ska prioriteras inom beslutad ram.

FASTIGHETSINVESTERINGAR, STRATEGISKA

Barn- och utbildningsnämnden	47 500	25 000	35 000
Socialnämnden		4 000	
Kommunstyrelsen / Räddningstjänsten / Kostenheten	12 000	3 000	34 000
Summa strategiska fastighetsinvesteringar	59 500	32 000	69 000

FASTIGHETSINVESTERINGAR, ÖVRIGA

Tekniska nämnden	10 000	10 000	10 000
Summa infrastruktur, renhålln mm	10 000	10 000	10 000

INFRASTRUKTUR, EXPLOATERING, RENHÅLLN MM

Tekniska nämnden	29 800	42 900	32 900
Summa infrastruktur, exploatering, renhålln mm	29 800	42 900	32 900

INVENTARIER, FORDON M.M.

Barn- och utbildningsnämnden	4 000	4 000	4 000
Socialnämnden	2 500	2 500	2 500
Kommunstyrelsen / Räddningstjänsten	8 670	5 700	5 700
Kulturnämnd	200	200	200
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	90		
Summa inventarier, fordon mm	15 460	12 400	12 400

Resultatbudget (tkr)

	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Verksamheternas netto	-882 902	-868 676	-898 131	-934 971
Avskrivningar	-35 000	-37 000	-39 000	-44 000
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-917 902	-905 676	-937 131	-978 971
Skatteintäkter	744 642	755 441	784 792	821 677
Generella statsbidrag och utjämning	190 620	201 197	200 997	203 588
Finansiella intäkter	21 480	900	900	900
Finansiella kostnader	-8 360	-8 000	-8 500	-8 500
ÅRETS RESULTAT	30 480	43 862	41 058	38 694
Därav till pensioner		-19 000	-19 000	-19 000
ÅRETS RESULTAT		24 862	22 058	19 694

Finansieringsanalys (tkr)

	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Periodens resultat	30 480	43 862	41 058	38 694
Justering för av- och nedskrivningar	35 000	37 000	39 000	44 000
Justering för gjorda avsättningar	4 475	3 000	3 300	3 400
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-14 220	700	750	800
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	55 735	84 562	84 108	86 894
Förändring rörelsekapital	-17 985			
Kassaflöde från den löpande verksamheten	37 750	84 562	84 108	86 894
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-82 468	-87 000	-90 000	-90 000
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	47 000			
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-27 986	-10 000	-10 000	-10 000
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	17 010			
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-46 444	-97 000	-100 000	-100 000
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna lån		15 000	15 000	15 000
Amortering av långfristiga skulder	-23 000			
Minskning av långfristiga fordringar	0	400	500	400
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-23 000	15 400	15 500	15 400
ÅRETS KASSAFLÖDE	-31 694	2 962	-392	2 294

Balansbudget (tkr)

	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar, materiella och finansiella	583 200	633 200	684 200	730 200
Fond för pensionsåtagande	92 000	102 000	112 000	122 000
Långfristig fordran	20 600	20 200	20 100	19 700
Summa anläggningstillgångar	695 800	755 400	816 300	871 900
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Kortfristiga fordringar	58 785	59 185	58 785	59 185
Likvida medel	15 000	17 962	17 570	19 865
Summa omsättningstillgångar	73 785	77 147	76 355	79 050
SUMMA TILLGÅNGAR	769 585	832 547	892 655	950 950
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
EGET KAPITAL				
<i>däruv årets resultat</i>	30 480	43 862	41 058	38 694
AVSÄTTNINGAR				
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	30 000	33 000	36 300	39 700
SKULDER				
Långfristiga skulder	105 000	120 400	135 400	150 800
Kortfristiga skulder	130 000	130 700	131 450	132 250
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	769 585	832 547	892 655	950 950
<i>Pensionsförpliktelser intjänade före 1998</i>	493 600	508 223	514 436	519 407

Skattesats (%)

Skattesats	2007	2008	2009	2010	2011
Mora Kommun	22,68	22,68	22,68	22,68	22,68
Dalarnas landsting	10,89	10,89	10,89	10,89	10,89
Summa	33,57	33,57	33,57	33,57	33,57

Personalkostnadspålägg (%)

Personalkostnadspålägg är
preliminära för 2009.

Lagstadgade arbetsgivaravgifter	31,42
Avtalsenliga avgifter	2,51
Summa inkl avgift	33,93
Kommunal kompletteringspension	5,5
Löneskatt	1,33
Summa kommunala avtal	40,76

Driftbudget (tkr)

	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
	År 2007	År 2008	nov *	År 2010	År 2011
			År 2009	EJ FÖRDELAT	EJ FÖRDELAT
Nämndernas nettokostnadsramar					
-Revisorerna	-821	-819	-832		
-Överförmyndarnämnden					
-Valnämnden					
-Kommunstyrelsen	-72 787	-75 949	-70 825		
-Räddningstjänsten	-10 721	-11 970	-14 801		
-Byggnadsnämnden	-6 086	-6 151	-6 333		
-Tekniska nämnden	-58 030	-55 890	-56 903		
-Kulturnämnden	-23 602	-23 741	-24 363		
-Miljö- och hälsoskydds-nämnden	-3 042	-3 045	-3 103		
-Barn- och utbildningsnämnden	-300 531	-310 289	-318 438		
-Socialnämnden	-328 973	-339 210	-353 578		
-Kapitalkostnader	-59 321	- 61 100	-65 700		
Ofördelat effektiviseringskrav	0	0	0	10 000	0
Summa nämnder	-863 914	-888 164	-914 876*	-935 921	-974 961
Summa finansförvaltningen	892 167	904 884	958 738	976 979	1 013 655
RESULTAT	28 253	16 720	43 862*	41 058	38 694
% av skatteintäkter och statsbidrag		1,8	4,6	4,2	3,8
<i>KF's långsiktiga resultatmål 2 % +2%</i>	35 444	37 731	38 266	39 432	41 011

Förändringar sedan KF-beslut 2008-06-16 § 36:

- * 100 000 kronor har omförts från kommunstyrelsen till tekniska nämnden för naturisbana.
- * 400 000 kronor i utökat kommunbidrag till räddningstjänsten för semestervikarier, utökningen belastar resultatet.
- * 2 500 000 kronor i utökat kommunbidrag till socialnämnden för demensvård, Utökningen belastar resultatet.
- * 5 800 000 kronor har omförts från kommunstyrelsen till socialnämnden för övertagande av Arbetsmarknadsenhetens verksamhet.
- * 460 000 kronor har omförts från kommunstyrelsen till kulturnämnden för bidrag till Musik vid Siljan.
- * 250 000 kronor har omförts från nämnderna till kommunstyrelsen för telefonitjänster.
- * 20 000 kronor i utökat kommunbidrag till kulturnämnden för kulturpris och kulturstipendier, utökningen belastar kommunstyrelsen, enligt kommunfullmäktigebeslut 2008-09-29.

OMVÄRLDSANALYS

Kommundirektör Tord Karlsson

Världsekonomin har börjat mattas av efter några år med en stark tillväxt och konsekvenserna för den svenska ekonomin har börjat bli tydliga, bland annat i industrins orderingångar. Troligen kommer tillväxten att fortsätta in i en lugnare fas resten av året, och framför allt under nästa år. För att motverka överhettning och inflation har räntan höjts i flera steg, men ännu har Riksbanken inte ansett tiden vara mogen att börja göra sänkningar för att möta avmattningen i ekonomin.

Den svenska ekonomin har stimulerat företagandet och givit en hygglig tillväxt även under 2008. Sysselsättningsgraden är rekordartat hög och flera samhällssektorer har nu börjat skönja en ökad svårighet att rekrytera kompetent arbetskraft. En avmattning i den svenska ekonomin förväntas inte innebära några lättnader i detta, som en följd av de kommande stora pensionsavgångarna som inte balanseras med lika stora tillskott i arbetskraften.

Kommer vi nu in i ett skede med lägre ekonomisk tillväxt innebär detta att kommunernas ekonomi får svårare villkor, i synnerhet de som inte har lyckats att få sin ekonomi i balans under de gynnsammare åren 2005, 2006 och 2007. Sysselsättningen ökar inte tillräckligt för att stärka skatteintäkterna utan dessa förväntas nu bli mindre än kostnadsökningarna. Kostnadsutvecklingen kan öka ytterligare om inte inflationen hålls tillbaka. Dessutom kan man ha planerat verksamhetsutökningar och investeringar för att klara av ett växande åtagande mot medborgarna. Det kan tänkas att statliga bidrag i framtiden inte kommer att utgå i samma omfattning som tidigare utan att kommunerna får finansiera verksamheten mer genom t ex höjda taxor, effektiviseringar och prioriteringar i verksamheterna. Små kommuner utanför storstadsregioner är speciellt utsatta, då man ofta har en ogynnsam befolkningsstruktur och en skattenivå som inte medger några inkomstförstärkande höjningar även om det skulle vara politiskt möjligt i övrigt.

Vi närmar oss den period som innebär stora utmaningar för kommunerna. Anspråken på insatser inom äldreomsorgen kommer att öka kraftigt. Stora grupper av anställda kommer att gå i pension. Samtidigt som pensionsåtagandet mot dem måste infrias behöver vi ersättningsrekrytera i konkurrens med övriga näringslivssektorer. Förutom de ekonomiska påfrestningar det innebär i form av höjda kostnader för arbetskraft inom våra personalintensiva verksamheter måste vi även se till att bli en attraktivare arbetsgivare. Detta är på många sätt viktigt för att vi ska kunna locka till oss både människor med arbetslivserfarenhet och ungdomar. Infrastrukturella satsningar kan också komma att bli en lokal kommunal angelägenhet i ökad omfattning och kräva investeringar av olika slag.

Mora kommun måste som alla andra se till att ekonomi och verksamhet går ihop både nu och på längre sikt. Vi måste också ha en ide om hur verksamheten ska vara och bedrivas och en vision som uttrycker ett önskat tillstånd vi vill uppnå. Därtill behöver vi staka ut vägen genom att sätta upp mål som styr verksamheten i önskad riktning och takt. Från och med 2008 använder kommunkoncernen ett webbaserat planerings- och styrsystem, Mora Plus IT. Den främsta anledningen är att skapa en tydligare koppling mellan upprättade politiska mål och den verksamhet som sker i kommunen. Användningen av ett webbaserat system gör det även lättare för medborgare, politiker och tjänstemän att förstå helheten med all kommunal verksamhet och vilken plats och betydelse den egna verksamheten har i denna. Planeringssystemet gör på ett tydligare sätt klart för alla i kommunen vilka områden som är prioriterade. Ett vanligt problem som både förtroendevalda och tjänstemän ställs inför är att de flesta idéer som presenteras är bra men att vi inte har resurser att genomföra dem alla. Planeringssystemet förenklar prioriteringen mellan förslagen. All verksamhetsplanering och även uppföljningen kommer därför att ske i det nya systemet.

Under de kommande åren har kommunen stora investeringar inplanerade. Kommunfullmäktige har under lång tid prioriterat verksamheterna högre än underhåll vilket innebär att nu måste även en del av det löpande underhållet bokföras som investering. Alla typer av investeringar som görs i kommunen innebär ökade kostnader, dels för uppbokningen av det nödvändiga kapitalet, dels för drift och underhåll. Detta har inte alltid varit tydligt för verksamhetscheferna. Kostnader för lokaler och övriga investeringar skall därför bli tydligare i verksamheternas budget. Kommunfullmäktige kommer mot slutet av år 2008 att ta ställning till ett förslag om hur detta skall ske.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Ordförande: Bengt Jernhall Förvaltningschef: Owe Hållmarker

VALNÄMNDEN

Ordförande: Jaakko Mattila Förvaltningschef: Owe Hållmarker

KOMMUNSTYRELSEN – (Kommunledningskontoret)

Ordförande: Peter Helander Förvaltningschef: Tord Karlsson

Planeringsförutsättningar

Antalet människor som bor i Mora har varit förhållandevis konstant de senaste åren. Trots den politiska ambitionen att invånarantalet skall öka successivt till 21 000 invånare år 2010 ligger antalet på ca 20 100 och förväntas göra det ytterligare något år. Antalet barn i skolverksamheten har dock minskat de senaste 12 åren och kommer att göra det ytterligare tre till fyra år, samtidigt som andelen äldre i befolkningen ökar. Dessa ändringar i Moras demografi ställer krav på omprioriteringar i resurstilldelningen till nämnderna och på därtill kopplade effektiviseringar av verksamheterna för att kommunens ekonomi skall vara i balans. De närmaste åren kommer pensionsavgångarna i kommunens förvaltningar att öka. Rekryteringen av ersättare förväntas bli försvårad av den redan stora efterfrågan på arbetskraft på arbetsmarknaden. Underskottet på kompetent arbetskraft som förutsågs redan i början av seklet börjar nu bli påtaglig. Utvecklingsfrågornas betydelse har ökat och det blir en utmaning att vidmakthålla en hög nivå på dessa i den krympande ekonomi som förutses bli följd av den begynnande lågkonjunkturen. Det är sannolikt angeläget att de centrala planeringsresurserna i kommunen därför förstärks, så att förvaltningarna kan avlastas och fortsätta fokusera på sin kärnverksamhet samt ges ett bättre stöd än tidigare i respektive utvecklingsplaneringar, bland annat för att dessa skall samordnas bättre. Bristen på kompetent arbetskraft både i kommunens organisation och på arbetsmarknaden i övrigt understryker behovet av att sådan flyttar in till kommunen. Det är inte troligt att en sådan inflyttning kan ske i någon större utsträckning från andra regioner i Sverige, vilka i regel har samma problem att brottas med. Det är sannolikt mera angeläget att på kommunal nivå överväga konkreta åtgärder för att uppmuntra arbetskraftinvandring från andra länder, även utanför Europa.

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i Mora

Mora arbetsmarknad har rätt kompetens	<p>Utveckla ett kompetensråd för Ovansiljan <i>Ett kompetensråd ska utvecklas för Ovan Siljan. Kompetensrådet kommer bl a att bestå av utsedda utbildningsansvariga, rekryteringsföretag, AF och repr näringslivet. Syfte och mål är att sätta en strategi för kompetens-försörjningen i ovansiljan. Kompetensrådets huvudman är arbetsmarknadsrådet/nämnden.</i></p> <p>Öka antalet sysselsatta i tjänstesektorn <i>Moras sysselsättning har under lång tid baserat sig på industrin. Där sker det stora förändringar - effektiviseringar. För att bredda möjligheterna och minska sårbarheten för sysselsättningen ska tjänstesektorn kartläggas och utvecklas.</i></p>	<p>Antal sysselsatta i tjänsteföretag (Näringslivskontoret)</p> <p>Antal nyetablerade tjänsteföretag (Näringslivskontoret)</p>	<p>30 st</p>
Folkhälsa och sociala omsorger	Folkhälsoprogram		
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	<p>Utvecklad kommunikation - intern och extern dialog <i>Bl a webbplats, intranät, ärendehantering.</i></p> <p>Etablera servicedeklarationer <i>Servicedeklarationer är en deklARATION från organisationen gentemot medborgare och brukare vad de kan förvänta sig för nivå på kommunens service. Berör samtliga nämnders verksamheter.</i></p> <p>Kundorienterad förvaltning <i>Handlar om att öka servicegraden.</i></p>	<p>WEB Service Index (Kommunledningskontoret)</p> <p>Antal besök på hemsidan per dag sista kvartalet varje år (Informationsenheten)</p> <p>Antal framtagna servicedeklarationer (Kommunledningskontoret)</p> <p>Antal förvaltningar med upprättade servicedeklarationer (Kommunledningskontoret)</p> <p>Hur många av medborgarna uppfattar att det får ett gott bemötande när de kontaktar kommunen i en enkel fråga? (Mora)</p> <p>Hur många medborgare får svar</p>	<p>50 av 100</p> <p>5 st</p> <p>50%</p> <p>86%</p> <p>86%</p>

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		på en enkel e-postfråga inom två dygn? % (Mora)	
		Hur stor andel av medborgarna fick kontakt med en handläggare vid första försöket via telefon för att få svar på en enkel fråga (Mora)	67%
		Antal nya e-tjänster för brukare/medborgare (Kommunledningskontoret)	3 st
		Antal kartlagda e-processer (Kommunledningskontoret)	
		Andel diarier på hemsidan (Kommunsekreterare)	50%
	Utveckla demokratiarbetet <i>Liknande medborgarpanelen. Vem som skall äga detta åtagande är inte klart</i>	Hur väl upplever medborgare att de har inflytande över kommunens verksamhet? (Mora)	42%
		Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? (Mora)	47%
		Antal genomförda paneler (st) (Kommunledningskontoret)	1
	Administrera EU-valet 2009	Röstdeltagande (Kommunledningskontoret)	30,76%
	Flyktingar skall inom en tvåårsperiod vara självförsörjande <i>Mora har beslutat att ta emot 65 flyktingar inom en 3 års period</i>	Antal deltagare som är självförsörjande efter avslutat introduktionsprogram (Arbetsmarknadsenheten)	
		Antal deltagare i praktikplats (Arbetsmarknadsenheten)	
	Näringsberäknade matsedlar inom äldreomsorgen <i>Gemensam näringsberäkning matsedel till våra kunder inom äldreomsorgen.</i>	Andel äldreboende med näringsberäknade matsedlar (Kostenheten)	60%

2. Infrastruktur

En företagsvänlig kommun

Implementera "Det goda värdskapet"
För att ytterligare förbättra företagsklimatet ska kommunen stärka dialogen och öka servicen mot företagen. Det ska vara enkelt och effektivt att få hjälp på kommunen. Effektiva möten med samtliga involverade tjänstemän är bl a en av delmomenten. Nyckelpersoner/lotsar ska utbildas på samtliga förvaltningar och bolag.

Upplevt bemötande vid kontakt med kommunen (Näringslivskontoret)

Antal förvaltningsövergripande företagsärenden (Näringslivskontoret)

Ranking Svenskt Näringsliv (Näringslivskontoret)

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
En levande landsbygd	Utveckla Inflyttarservice <i>Hur vi skall jobba med denna fråga är inte klart och skall arbetas igenom</i>		
	Erbjuda mötesplatser för dialog med företag <i>Mötesplatser erbjuds för att stärka dialogen med företagen. Frukostmöten, företagsbesök, företagsträffar, näringslivsråd mm</i>	Antal Företagsbesök (Näringslivskontoret)	100
		Antal deltagare på företagsträffar (Näringslivskontoret)	
		Antal företagsträffar (Näringslivskontoret)	15
	Erbjuda företagsrådgivning <i>Företagsrådgivning erbjuds till största del till de som ska starta företag eller till de befintliga företag som har utvecklingsidéer. Rådgivningar inom generationsskifte och köp/sälj har ökat.</i>	Antal rådgivningar (Näringslivskontoret)	100
		Antal nystartade företag (Näringslivskontoret)	120
		Antal uppföljningsbesök (Näringslivskontoret)	20
		Antal möten med byarepr i byarna (Kommunledningskontoret)	4
		Antal byar med lokala serviceplan (Kommunledningskontoret)	
		Bredband till byarna (förutsätter politiskt beslut) <i>Avser fiberbaserat bredband enligt EU-ansökan 2008. Förutsättning för distansarbete</i>	
	Uppmuntra lokal produktion av livsmedel <i>Underlätta för dessa i enlighet med Miljöplan</i>	Areal brukad jordbruksmark (Kommunledningskontoret)	
		Antal aktiva jordbruksenheter (Kommunledningskontoret)	61
Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri, besöksnäring och utbildning i regionen	Resecentrum <i>Optimera den framtida infrastrukturen i anslutning till Moras resecentrum.</i>		

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	Utveckla stadsnätet	Antal företag anslutna till stadsnätet (Kommunledningskontoret)	55
		Antal anslutna kunder till stadsnätet (IT och telefoni)	
		Antal fastigheter anslutna till stadsnätet (IT och telefoni)	210
		Antal tjänster i stadsnätet (IT och telefoni)	70
	Utveckla kollektivtrafiken <i>Arbetet handlar initialt om kartläggning av turtäthet och resandefrekvens. Långsiktig plan är att tidtabellsanpassa samtliga trafikslag för att uppnå ett ökat antal resande.</i>	Turtäthet tåg (sthlm - mora - sthlm) (Kommunledningskontoret)	8
		Ökning resandefrekvens fjärrtåg (%) (Kommunledningskontoret)	5
		Ökning av resandefrekvens regionaltåg (%) (Kommunledningskontoret)	5
		Ökning av resandefrekvens buss i Mora Kommun (%) (Kommunledningskontoret)	5
		Turtäthet flyg Mora-Sthlm-Mora vardagar (Kommunledningskontoret)	2
		Antal resande flyg (Kansli och utveckling)	
	Verka för aktiva transporter <i>Skapa bättre förutsättningar för de som väljer att gå och cykla</i>	Antal km gång- och cykelväg i kommunen (Kommunledningskontoret)	
	Ta initiativ till konferenser för samordning av näringsgrenarna <i>Konferenser/seminarier inom och mellan näringsgrenarna i Mora/regionen för utbyte och utveckling.</i>	Antal deltagande företag (Näringslivskontoret)	
		Antal företagsträffar (Näringslivskontoret)	
	Utveckla handel/besöksnäringen under lågsäsong. <i>För att utveckla besöksnäringen totalt över året måste insatser ske under under lågsäsong - höst/vår - bl a fler nya arrangemang och utveckling av befintliga.</i>	Antal gästnätter totalt (Näringslivskontoret)	
		Antal gästnätter lågsäsong (Näringslivskontoret)	
		Antal nya aktiviteter/arrangemang (Näringslivskontoret)	3
	Höja handelsindex	Handelsindex	

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	Mora Köpstad är centrum för handel norra Dalarna. Enligt Handelsutredningen 2007 finns utrymme att öka ytterligare.	(Näringslivskontoret)	
		Handels index (Näringslivskontoret)	120
	Utveckla handelshus för industrin Ett EU-projekt startar våren 2008 med syfte att öka affärsrelationer internt och externt, marknadsföring, export mm Målsättningen är att skapa ett "handelshus" - samla företag under ett paraply där man kan öka antal affärer utåt och inåt i regionen.	Antal deltagande företag (Näringslivskontoret)	30
	Utveckla infrastruktur för Båtturism Mora har en utvecklingspotential i båtturism där bl a hamn, tankställe är viktiga delar.	Antal gästhamnsplatser i Saxviken (Näringslivskontoret)	

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Ekonomi i balans 31 december.

Budgetföljsamhet

Implementera e-strategi

*e-strategin är en portalstrategi som utöver IT-strategin (som är mer teknisk) ska hantera följande frågor:
e-tjänster dvs webbaserade tjänster riktade mot medborgarna (t.ex. 24h-myndighet)
e-förvaltning dvs effektiviserad förvaltning mha IT-stöd (t.ex. automatisering av manuella processer)
e-demokrati dvs möjlighet till medborgarinsyn och medborgarinflytande i den politiska processen (t.ex. medborgarpanel)*

Ökad samverkan (inom kommunen och i Ovansiljan)

Antal genomförda projekt
(Kommunledningskontoret)

Effektiva arbetsprocesser i Mora kommun

Andel kök som har tillgång till administrativa system
(Kommunledningskontoret)
Antal kartlagda processer
(Kommunledningskontoret)
Åtgärdstid för inkommet ärende (dagar) (IT och telefoni)

Tillhandahålla ändamålsenlig IT

IT-kvalitet sammanfattat (IT och telefoni) 4 av 5

Tydliga ekonomi och redovisningssystem

Förståelse för ekonomisystemet (enkät) (Redovisningsenheten)

Större förankring i organisationen

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
Miljömedvetenhet i Morakoncernen	Miljöredovisning i årsbokslutet		
	Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011 <i>Mora har antagits till programmet "Uthållig kommun", under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad elförbrukning till och med 2020.</i>	Antal projekt (Kommunledningskontoret)	
	Aktualisera miljöledningsarbetet	Antal deltagande företag (Näringslivskontoret)	30
	Miljöriktig hantering av teknisk utrustning	Antal enheter med miljömål i VP (Miljöledning)	
Vara en attraktiv arbetsgivare	Säkerställa kompetenstillgången	Elförbrukning serverrum [A] (IT och telefoni)	
	Tydliga hälsostراتيجier	Andel deltagare som rekryteras till chefer från ledarutvecklingsprogrammet (Kommunledningskontoret)	
		Antal utbildningstillfällen i arbetsmiljö och friskvård (Personal och Löner)	
		Sjukfrånvaro (Personal och Löner)	4
		Resultat arbetsmiljöenkät - Tricconec (Personal och Löner)	
		Frisknärvaro (Personal och Löner)	70%
		Svarsfrekvens Tricconec (Personal och Löner)	
Attraktiva anställningsvillkor			
Erbjuda coaching	Antal medarbetare i coachingprogram (Personal och Löner)	60	
Utveckla ledarskapet	Andelen genomförda medarbetarsamtal (Personal och Löner)		
	Andelen medarbetare med en kompetensutvecklingsplan (Personal och Löner)	90	
Rätt lön till rätt person i rätt tid	Andelen försent inkomna underlag (Personal och Löner)		
	Andelen felaktiga underlag (Personal och Löner)		

Målområden och Strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

Andelen egna felaktiga registreringar (Personal och Löner)

Andelen personer som rapporterar i "Rapportera" (Personal och Löner)

Andelen personer som rapporterar i "Personec Time" (Personal och Löner)

Korrekt och tillgänglig information kring tjänstepensionsfrågor
Information och handläggning av tjänstepensioner

Budget

KS exkl räddningstjänst

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Ekonomisk jämförelse (tkr)					
Kommunbidrag	75 942	75 949	70 825	EJ KLAR	EJ KLAR
Statsbidrag	4 891	6 200	0		
Interkommunala ers			0		
Övriga intäkter	41 899	40 728	51 466		
Summa intäkter	122 732	122 877	122 291		
Entreprenad & köp av verksamhet	-16 062	-17 894	1 000		
Personalkostnader	-63 681	-61 995	-60 808		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-3 034	-3 015	0		
Bidrag	-5 517	-10 501	0		
Övriga kostnader	-33 105	-29 472	-60 483		
Summa kostnader	-121 399	-122 877	-122 291		
Resultat	1 333	0	0		
Årsarbetare (antal)					

Investeringar

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Projektnr					
inventarier, ej fastighetsinvesteringar	4 388	4 300	3 570	3 100	3 100
Summa		4 300	3 570	3100	3100

KOMMUNSTYRELSEN

(Räddningstjänsten)

Ordförande: Peter Helander Vik Räddningschef: Per Stridde

Planeringsförutsättningar

2009 års ekonomiska plan innebär att förändringar utifrån organisationsutredningen görs under året. Två brandmän anställs på heltid och deltidsorganisationen förstärks med en brandman i varje grupp.

Mora ungdomsbrandkår startar under hösten 2008 och bedrivs under hela 2009.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
1. Bo och leva i Mora			
Barn och elever i behov av särskilt stöd skall vara prioriterade	Skapa ungdomsbrandkår <i>Uppstart Jan 09</i>	Antal ungdomar aktiva i ungdomsbrandkåren	
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	Tillsyn av verksamheter som omfattas av skriftlig redogörelse för brandskyddet enligt Lagen om skydd mot olyckor <i>Utföra tillsyner enligt plan.</i>	Antal fysiska tillsyner LSO	
	Tillsyn av verksamheter som omfattas av Lagen om brandfarlig och explosiv vara.	Antal fysiska tillsyner LBE	
	Risk- och sårbarhetsanalys avseende extraordinär händelse skall genomföras årligen	Inskickad risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen	
	Kvalitets säkra operativ förmåga för släck/räddningsenhet, höjdenhet och tankenhet. <i>Kvalitets säkring av enheterna enligt uppgiftskatalogen för svensk räddningstjänst</i>		
	Hög kvalitet på operativ personal	Antal genomförda övningar	530
3. Ekonomi			
God ekonomisk hushållning	Ekonomi i balans 31 december.	Budgetföljsamhet	
Miljömedvetenhet i Morakoncernen	Miljöredovisning i årsbokslutet		
	Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011 <i>Mora har antagits till programmet "Uthållig kommun", under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad</i>		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

elförbrukning till och med 2020.

Vara en attraktiv arbetsgivare

Genomföra brandskyddsutbildningar av kommunens personal

Antal genomförda brandskyddsutbildningar

Budget

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Ekonomisk jämförelse (tkr)					
Kommunbidrag	10 721	11 970	14 801	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänst	998	1 923			
Statsbidrag	795	597	597		
Interkommunala ers					
Övriga intäkter	1 009	575	575		
Summa intäkter	13 523	15 065	15 973		
Entreprenad & köp av verksamhet	-56	-52	-52		
Personalkostnader	-10 127	-10 288	-12 622		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-382	-290	-290		
Bidrag	-6				
Övriga kostnader	-3 791	-4 435	-3 009		
Summa kostnader	-14 362	-15 065	-15 973		
Resultat	-840	0	0		
Årsarbetare (antal)	20,25	20,25	22,5		

Investeringar

Projektnr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
317110 Utr mtrl Inventarier		100	100	100	100
317120 Kommunikationsr.RAKEL				200	
Utdalmeringsutrustning		150			
Båt		100			
Tankbil			2 500		
Bil Ungdomsbrandkår			275		
Byte besiktningsbil				300	
Byte Befälsbil					400
Summa		350	2 875	600	500

Taxor

Taxetyyp	Nuvarande taxa 2008	Förslag till ny taxa 2009
Grundavgift Tillsyn	450	500
Timdebitering Tillsyn	450	500
Automatlarv orsakat pga slarv	3500	4000

KULTURNÄMNDEN (Kulturförvaltningen)

Ordförande: Bigitta Sohlberg

Förvaltningschef: Bernd Janusch

Planeringsförutsättningar

En tydlig ändring från konsumtion av produkter till ett behov av upplevelser genomsyrar västvärldens postindustriella samhällen. Humanistiska värderingar är vägledande även för tillverkningsföretagen. Vid de stora designmässorna i Europa är småskalighet, individualism och miljömedvetenhet tongivande. Ett bra exempel är det framgångsrika designföretaget Odd Molly. En livsstil med kärlek, omtanke, individens rätt, empati och medmänsklighet som värdegrund är företagets signum snarare än själva formgivningen. Påståendet "kulturen är det första man skär ner på" stämmer inte längre. I takt med att industrier flyttar ut eller läggs ned ökar kulturens betydelse. Kultur och bibliotek är inte grädden på moset utan jästen i degen, en ofta citerad ståndpunkt som väl beskriver vilken roll dessa verksamheter kan spela i den kommunala tillväxten.

Kunskaper, kompetens, kreativitet, upplevelser, design är alla drivkrafter bakom dagens tillväxt. Hur skapar och upprätthåller Kulturnämnden de kompetenser och talanger som gör skillnad dels för individens egen och dels för kommunens utveckling? Vilka verksamheter ska vi prioritera för att bidra till att skapa utveckling, förnyelse och tillväxt?

Med hjälp av kulturnämndens olika verksamheter ges kommunens invånare, med fokus på barn och unga de bästa förutsättningar att utveckla sina kunskaper, sin emotionella kompetens och sin kreativitet.

Under perioden kommer följande områden vara prioriterade:

- Fortsatt arbete med förbättringar av såväl den fysiska som den psykiska arbetsmiljön.
- Fördjupa samverkan med grannkommunerna genom olika projekt och aktiviteter.
- Effektivisering av barn och ungdomskultursatsningar genom bättre samverkan av tillgängliga kompetenser inom förvaltningen.

Organisation

Den totala minskningen av årsarbeten från 2007 - 2008 var 11,67.

Av dessa var 9,67 tjänster tidsbegränsade projektanställningar som var till 100 % bidragsfinansierat varför minskningen inte var någon besparing. 2 tjänster sparas under 2008 genom dels effektivisering samt minskning av vissa verksamheter enligt nämndens anvisningar. Ytterligare två tjänster skall sparas in under 2009.

Vid Kulturnämndens sammanträde den 29 oktober behandlas förslaget om en Kulturens Agenda 21 för Mora kommun. Förslaget skall sedan gå ut på remiss och remisstiden sätts till den 21 november.

När agendan slutligen är fastställd så skall verksamhetsplanen för 2009 omarbetas så att de 21 punkter i agendan motsvarar 21 åtaganden. Aktiviteterna underordnas därefter åtaganden.

Utredning efter utredning och samtida forskning framhåller att kvaliteter som har med uppenbara funktioner att göra går att mäta.

Kvaliteter som har med mänskliga - etiska, estetiska och intellektuella värden att göra, är svåra att mäta och kan gå förlorade i den stund de mäts.

Samtidigt har uppdragsgivaren - kommuninnevånaren en självklar rätt att veta att skattemedlen användes på ett effektivt sätt.

Statens kulturråd samt SMOK (Sverigesmusik och kulturskolor) arbetar under 2008 med att ta fram instrument som skall möjliggöra meningsfulla jämförelsetal.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i

Mora

Mora arbetsmarknad har rätt kompetens

Tillgång till fri och jämlik informationsförsörjning
En god informationsförsörjning är en förutsättning för studier, kompetensutveckling, omvärldsbevakning mm - dvs för det livslånga lärandet. Men möjligheten att själv kunna söka och ha tillgång till adekvat information är också en viktig demokratifråga.

Erbjuda upplevelser, både inre och yttre sådana.
Den allmänna kulturverksamheten skall genom musikaktiviteter, konstutställningar, föreläsningar och happenings, återspegla samtiden. Utbudet skall vara - så långt det ekonomiska utrymmet medger - i paritet med det bästa i landet

Barn och elever i behov av särskilt stöd skall vara prioriterade

Bistå och samverka med BUN och övriga nämnder
Kulturnämnden samarbetar i olika projekt med övriga nämnder för att underlätta för barn med särskilda behov. Arbetet utgår från kommunens strategigrupp kring barn i riskzon BUN SOC och Räddningstjänsten Ungdomsbrandkår

Barn i behov av särskilt stöd skall vara prioriterade

Alla aktiviteter i årets plan genomförda (Bibliotek)

Plan Uppdrag förskola (Bibliotek)

Arbeta för utvecklingen av barn- och ungdomsbibliotek

Alla barn och ungdomar ska ha möjlighet till läsupplevelser oavsett läsförmåga. Äppelhyllan - dvs talböcker, taktila bilderböcker m.m. ska tillgodose detta behov.

Friends

Samverkan med skolan mot mobbing och kränkande behandling.

Friends (Kultur)

Mirandas Verkstäder

Oavsett familjens ekonomi, sociala mönster och var i kommunen man bor, skall alla barn i låg- och mellanstadiet få chansen att uttrycka sig och skapa med dans, musik, drama, bild och media.

Arbeta för utvecklingen av barn- och

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	ungdomsbibliotek <i>Alla barn och ungdomar ska ha möjlighet till läsupplevelser oavsett läsförmåga. Äppelhyllan - dvs talböcker, taktila bilderböcker m.m. ska tillgodose detta behov.</i>		
Tydliggjord kvalitet i skolan	Lyfta fram och samverka om kvaliteten i skolan <i>Uppdraget förskola har som mål att väcka läslust och språkglädje hos barn och föräldrar genom att utveckla samarbetet mellan förskola och bibliotek med målsättningen att ge alla barn förutsättningar till ett rikt språk.</i>	Alla barn i låg- och mellanstadiet erbjuds att delta i Mirandas Verkstäders verksamheter (Kulturskola)	100
		Skolbio med 22 visningstillfällen under 2009 (Kulturskola)	22
		Fortbildning inom film och media, 4 gånger per år (Kulturskola)	4
		Mora MediaCenter, inom Kulturskolan Miranda, planerar 2 film-/mediaprojekt i Moras grundskolor (Kulturskola)	2
	Kulturskolan Miranda - Musik i klass <i>Kulturskolan genomför klassmusikundervisningen i grundskolan på uppdrag av skolan. En utveckling av musikundervisningen pågår kontinuerligt, bland annat genom projektet "Likvärdig skola". De flesta musiklektörer på Kulturskolan är involverade i skolornas vår- och höst avslutningar samt luciaframträdanden.</i>	Musikundervisning på låg- och mellanstadiet, 8 skolavslutningar, 8 luciatåg (Kulturskola)	16
		Musikundervisning på högstadiet, 2 luciakonserter och 3 skolavslutningar (Kulturskola)	5
Minskat drogmissbruk bland unga	Använda samlade resurser inom förvaltningen till drogförebyggande verksamhet Samverkan med skola i ÖPP <i>Under föräldramöten på högstadiet får alla närvarande information om ÖPP (Örebro Preventions Program). Syftet är att föräldrarna i respektive klass skriver överenskommelser om gemensamma förhållningssätt/regler. Till exempel att i klassen köper vi inte ut alkohol åt vår ungdomar.</i>		
	Nattvandring	Nattvandring (Kultur)	
Rikt och varierat kultur- och	Arbeta för utvecklingen av barn och ungdomsbibliotek		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
föreningsliv	<p>Att förmedla läslust i olika sammanhang Att hjälpa till och skapa en välkomnande miljö för våra kunder Att lyfta bibliotekets roll som ett "Rum för upplevelse" i motsats till skolbibliotekets roll som rum för lärande. Att utveckla samarbetet mellan våra närliggande kommuner. Utöka samarbetet med ungdomar och andra för att utveckla ungdomsbiblioteket</p> <p>Den allmänna kulturverksamheten med inriktning mot ungdom skall utvecklas</p> <p><i>Kulturskolan Miranda skall arbeta för att stärka människans självkänsla genom olika estetiska och skapande uttrycksformer, hjälpa till att fostra unga människor till förtröstansfulla, positiva vuxna som har en solid estetisk grund att stå på och visa på roliga och utvecklande former.</i></p> <p>Utveckla det läsförämjande arbetet på alla fronter</p> <p><i>Barn och unga läser mindre och sämre, vilket t ex leder till att de uppnår sämre resultat i all skolämnen. Att vuxna läser själva är en starkt bidragande faktor till att även barn blir läsare.</i></p> <p>Samverkan med föreningslivet</p> <p>Bygdearkiv. Samla, bevara, vårda och tillgängliggöra material rörande Morabygdens kulturhistoria.</p> <p><i>Aktivet medverka för ökad kunskap om och förståelse för kulturarvet och dess betydelse för människan i samhället</i> Samla, bevara, vårda och tillgängliggöra material rörande Morabygdens kulturhistoria</p>	<p>Barnteaterverksamhet (Kulturförvaltningen)</p> <p>Elevorkestrar planerar skolbesök. (Kulturskola)</p> <p>Kulturskolan Miranda planerar en bildkurs på fritiden per termin, 5 träffar á 2 timmar (Kulturskola)</p> <p>Kulturskolan planerar en teater-/dramakurs på fritiden per termin, 7 träffar á 1,5 timmar (Kulturskola)</p> <p>Kulturskolan planerar Filmkurser för ungdomar, minst 20 tillfällen per år (Kulturskola)</p> <p>Kulturskolan planerar 2 Animationsworkshops under 2009 (Kulturskola)</p>	<p>10</p> <p>14</p> <p>20</p> <p>2</p>

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	<p>Erbjuda olika kulturella utbud <i>Den allmänna kulturverksamheten skall återspegla samtiden och utbudet skall vara - så långt det ekonomiska utrymmet medger - i paritet med det bästa i landet.</i></p>		
	<p>Medborgarnas inflytande och delaktighet</p>		
	<p>Utveckla biblioteket som mötesplats och 24-timmarsbibliotek tillgängligt för alla <i>Utveckla biblioteket som fysisk och digital mötesplats, som arena för både inre och yttre upplevelser samt demokratiarbetet. Öka tillgängligheten till biblioteksservice oavsett tid och rum.</i></p>		
	<p>Konsumentvägledning <i>Konsumentvägledning skall vara ett starkt stöd och handledning i rättsliga frågor vid kommuninvånarnas samlade konsumtionsbehov. Konsumentvägledningen i Mora sker i samverkan med Orsa och Rättvik och Mora kulturförvaltningen erbjuder denna tjänst till medborgarna i dessa tre kommuner</i></p>	Konsumentvägledning (Kulturförvaltningen)	
	<p>Budgetrådgivning <i>Enligt skuldsaneringslagen skall alla kommuner i Sverige lämna råd och anvisningar till skuldsatta personer. Kulturförvaltningen ansvarar av tradition för denna tjänst. Sedan år 2007 köpes verksamheten externt och viktningen sker alltmer till budgetrådgivning i syfte att hjälpa personer att undvika skuldfällor.</i></p>		
	<p>Kulturskolan Miranda - Frivilliga verksamheter <i>Kulturskolan skall erbjuda en bred verksamhet där många olika uttryckssätt erbjuds: musik, dans, bild, drama, media. Inom musiken prioriteras orkestrar, ensembler och körer. Kulturskolan skall erbjuda en bredd, både vad gäller olika instrument och olika genrer.</i></p>	Frivillig musik (Kulturförvaltningen)	
		Kulturskolan Miranda har cirka 550 betalande barn och ungdomar inom den frivilliga undervisningen. (Kulturskola)	

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		Alla barn i åk 2 inbjuds till instrumentdemonstrationskonserter under våren 2009. (Kulturskola)	3
		Minst en läggerverksamhet/år. (Kulturskola)	
	Ungas delaktighet och inflytande <i>Genomföra Demokratidagar och Hearings med elever i åldern 10-20 år.</i>		
	Mirandas Verkstäder <i>Oavsett familjens ekonomi, sociala mönster och var i kommunen man bor, skall alla barn i låg- och mellanstadiet få chansen att uttrycka sig och skapa med dans, musik, drama, bild och media.</i>		
	Kulturskolan Miranda - Media <i>Mora Mediacenter driver/genomför lokala, nationella och internationella projekt, skolbio för alla barn i grundskolan i kommunen och viss dokumentation.</i>		
	Medborgarkontoret <i>Medborgarkontoret skall erbjuda samlad samhällsservice. Verksamheten planeras under 2008 och skall utvecklas i samverkan med i första hand kommunkontoret men även med samtliga andra förvaltningar,</i>		
	Ungas delaktighet och inflytande <i>Öka barn och ungdomars möjlighet till inflytande genom Demokratidagar och Hearings.</i>		
	Erbjuda olika kulturella utbud <i>Den allmänna kulturverksamheten skall återspegla samtiden och utbudet skall vara - så långt det ekonomiska utrymmet medger - i paritet med det bästa i landet.</i>	Minst 10 konserter för allmänheten under 2008 (Kulturskola)	
		Mora Musikkår planerar 10 konserttillfällen 2009. (Kulturskola)	
		Gesundakören planerar 8 st framträdanden under 2009. (Kulturskola)	
		Kulturskolan Miranda planerar 10 elevkonserter för allmänheten under 2009. (Kulturskola)	10
		Kulturskolan Miranda planerar en bildutställning av elever för allmänheten under 2009 (Kulturskola)	1
		Kulturskolan Miranda planerar tre körkonserter under 2009. (Kulturskola)	
		Kulturskolan Miranda planerar att arrangera en filmfestival för allmänheten under 2009 (Kulturskola)	1

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

Kulturskolan Miranda planerar 2 filmvisningar för Moras pensionärer under 2009 (Kulturskola)

2

2. Infrastruktur

En levande landsbygd

Hembygdskultur Samarbete med grannkommunerna
Den lokala och regionala hembygdskulturen skall exponeras för att synliggöra kulturarvets betydelse för utvecklingen av en levande landsbygd.

Kulturstöd för ungdomar
Samverkan mellan Mora Orsa och Älvdalens kommuner genom gemensam administration, gemensamma riktlinjer och gemensam "pott" för bidrag till engagerade ungdomar som vill genomföra olika aktiviteter och arrangemang. Gäller även för ungdomar som inte är organiserade i traditionella föreningar.

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Ekonomi i balans 31 december.

Budgetföljsamhet

Samarbete med grannkommunerna
Effektivisering och kompetensutbyte

Samverkan med skola i miljöfrågor

Vara en attraktiv arbetsgivare

Kompetensutveckling
Fortsatt arbete med att förstärka medarbetarnas motivation till ansvarstagande för helheten. Möjlighet för enskilda medarbetare till arbetsrelaterad kompetensutveckling.

Nöjd Medarbetar Index (NMI - Triconec) (Kulturförvaltningen)

Budget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Ekonomisk jämförelse (tkr)	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunbidrag	23 602	23 741,0	24363	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänst	273	218			
Statsbidrag	2 976	459,0	300		
Interkommunala ers					
Övriga intäkter	2 278	2 205,4	2 300		
Summa intäkter	29 129	26 623,4	26963		
Entreprenad & köp av verksamhet	-994	-637,0	-600		
Personalkostnader	-18 190	-15 809,0	-15 612		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-3 711	-3 836,4	-3 951		
Bidrag	-3 254	-3 113,0	-3 480		
Övriga kostnader	-2 822	-3 378,0	-3 320		
Summa kostnader	-28 971	-26 773,4	-26 963		
Resultat	158	-150,0	0		
Årsarbetare (antal)	52,67	41	39		
Investeringar					
	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Projektnr	2007	2008	2009	2010	2011
350200 Inventarier Kulturhuset	160,1	100	100	100	100
369120 Kulturskolan data	110,7	30	30	30	30
369130 Kulturskolan Inventarier	45,8	70	70	70	70
Summa	316,6	200	200	200	200

TEKNISKA NÄMNDEN

(Tekniska förvaltningen)

Ordförande: Gösta Frost

Förvaltningschef: Mikael Jaråker

Planeringsförutsättningar

Tekniska förvaltningen kommer att genomgå en del förändringar under hösten 2008 som kommer att påverka förutsättningarna för planering och budget till 2009. Det som kan komma att påverka organisationen mest är de förändringar som är på gång inom fritidsverksamheten där bl.a. driftpersonalen planeras flytta över från Morastrand AB direkt till tekniska förvaltningen. Inom fritidsverksamheten planeras även en del investeringar med bl.a. avgiftsbeläggning för skidspåren i Hemus och en eventuell fotbollshall/aktivitetshall. Inom gata/parkavdelningen kommer organisationen ses över men inga förändringar planeras för 2009. Dock pågår en hel del investeringar för att förbättra trafikmiljön i Mora och för att utveckla Mora centrum. Fastighetsavdelningen kommer fortsätta med samma organisation och fortsätta arbetet med energiinvesteringar och investeringar i diverse skolor. Markavdelningen står inför stora utmaningar i form av markköp och planering för ytterligare industri- och tomtmark. Noret handelsområde kommer förhoppningsvis igång med utbyggnad för mer handel vilket innebär en del arbetsinsatser för hela förvaltningen. Renhållningsavdelningen står också inför stora utmaningar med förändring i organisation till följd av att förvaltningen planerar "ta hem" rådgivningen över fakturering och kundtjänst. Dessutom står renhållningsavdelningen inför ett antal nya upphandlingar. En ny återvinningsstation planeras att byggas, vilket kommer att generera bättre service för Mora kommuns invånare men också belasta personalen mer. För att hela organisationen skall kunna möta de ökade kraven och de kommande pensioneringarna kommer förvaltningen bl.a. anställa ny personal under 2009 och förhoppningsvis utöka samverkan/samarbete med andra närliggande kommuner.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i Mora

Rikt och varierat kultur- och föreningsliv

Mora skall utveckla och skapa sveriges bästa kommunala fritidsverksamhet
Mora kommun skall vara med att skapa ett brett utbud av attraktiva fritidsaktiviteter och driva fritidsanläggningar som uppskattas av invånarna i Mora och dess besökare.

Avtalen med föreningar och klubbar skall utformas så rättvist och likvärdigt som möjligt

Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt

Tydlig information utåt om förvaltningen, dess ansvarsområden och pågående aktiviteter/projekt
Förbättra den information som finns om tekniska förvaltningen och informera om ex underhållsplaner och pågående projekt mm.

Mora kommuns fastigheter skall förvaltas och utvecklas på ett för kommunen ekonomiskt och effektivt sätt

Mora kommun skall eftersträva en effektiv och bra förvaltning av skog, mark, byggnader, parker, gator mm. Dessutom skall detta kontinuerligt utvecklas och förnyas i takt med samhällets

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

utveckling.

Skapa en ny räddningsstation i Mora
Målsättningen är att ersätta den gamla räddningsstationen med en ny som uppfyller dagens krav på en räddningsstation.

2. Infrastruktur

En företagsvänlig kommun

Stöd och hjälp företag att utvecklas i Mora

Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri, besöksnäring och utbildning i regionen

Skapa bra förutsättningar för flygtrafik till och från Mora
Målet är att Mora har bra förutsättningar för flygtrafik till och från Mora.

Mora har byggbar mark för bostäder, handel, industri och andra företag

Mora skall skapa mer attraktiv industrimark
Mer mark för handel och industri måste skapas. Industrimark med anknytning till järnväg skall kunna erbjudas intresserade företag.

Antal kvm industrimark till salu

85 000

Skapa bättre förutsättningar nybyggnation av bostäder i Mora

Mora skall eftersträva en markprissättning som följer marknaden
Kommunen skall eftersträva en markprissättning som inte missgynnar privata aktörer.

Förvaltning och utveckling av Mora kommuns digitala kartor och geografiska informationssystem(GIS)
Primärkartor behövs bl.a. vid exploatering och kommunal planering. Primärkarta framställs bl.a. genom flygfoton. Idag återstår ett antal områden/byar som inte finns med i Moras primärkarta.

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Ekonomi i balans 31 december.

Budgetföljsamhet

Tillförd energi till kommunala fritidsanläggningar skall minska procentuellt
Energiförbrukningen på Mora kommuns fritidsanläggningarna skall
Incitament skall finnas för föreningar och klubbar som använder våra anläggningar att minska sin energiförbrukning.

Fossila bränslen för uppvärmning av kommunalt ägda byggnader ska i stort sett fasas ut till 2010

Redovisa vilka åtgärder ni har gjort genom att föra in dessa i kolumnen "Åtgärder"

Solenergi ska installeras på minst en offentlig

byggnad i Mora under perioden 2007-2010

Budget

Ekonomisk jämförelse (tkr)	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Kommunbidrag	55 821	55 890	56 903	EJ KLAR	EJ KLAR
Statsbidrag	873	600	600		
Interkommunala ers	0				
Övriga intäkter	16 687	15 500	17 725		
Summa intäkter	73 381	71 990	75 228		
Entreprenad & köp av verksamhet	-43 350	-38 290	-38 628		
Personalkostnader	-5 425	-8 200	-11 000		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-14 388	-15 000	-15 000		
Bidrag	-523	-500	-600		
Övriga kostnader	-14 050	-10 000	-10 000		
Summa kostnader	-77 735	-71 990	-75 228		
Resultat	-4 354	0	0		
Årsarbetare (antal)	12	18	25		

Investeringar

Projektnr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Fastighetsinvesteringar övriga	3 985	8 000	10 000	10 000	10 000
Strategiska fast.investeringar	45 000	20 000	59 500	32 000	59 000
Infrastruktur	13 044	15 000	28 200	30 000	28 000
Exploateringar	121	3 000	1 600	3 500	1 500
Renhållning	0	2 000	5 000	3 000	0
Fritidsanläggningar	816	2 000	2 000	2 000	2 000
Summa	62 966	50 000	106 300	80 500	100 500

Taxor

Slamtömningstaxan kommer att indexuppräknas från 1:a jan 2009. Avtalsreglerad indexuppräkning sker med oktober som basmånad och taxan för 2009 kan således inte bestämmas förrän tidigast oktober 2008.

Renhållningstaxan kommer liksom slamtömningstaxan tidigast bestämmas i oktober 2008 p.g.a. ovan nämnda anledning.

Taxenivån kan dessutom påverkas av de avfallsskatteförslag som läggs i budgetpropositionen vintern 2008.

Även en översyn av den s.k. "bras"-skatten är påannonserad. Kostnaden för avfallsförbränning kommer uppskattningsvis att sjunka något mellan 2008 och 2009.

Förslag till ny VA-taxa kommer att antas i kommunfullmäktige i november efter beslut i tekniska nämnden i oktober.

MILJÖ- & HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

(Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen)

Ordförande: Gunnar Nilsson Förvaltningschef: Nils-Göran Johansson

Planeringsförutsättningar

Miljö och hälsoskyddsnämnden har tillsammans med nämnden i Orsa tagit beslut om åtaganden och mått vilket redovisas till kommunstyrelsen. Mora miljö- och hälsoskyddsnämnds åtaganden och mått och aktiviteter finns inrapporterade i Mora Plus IT. Förändringar som skett efter det att nämndplanen togs i maj är att huvudmannskapet för djurskyddet kommer att flyttas till länsstyrelsen från 1 januari 2009. Följden av detta är att åtaganden och mått som finns i planen gällande djurskyddet tas bort.

Kommentar till ekonomin.

I den ram som vi har fått ingår inga ersättningar för de kostnadsökningar vi fått genom lönehöjningar. Eftersom vi inte har några personalkostnader i Mora kommun för det gemensamma kontoret har tidigare år sagts att de ökade kostnader vi har för löneökningar skulle kompenseras i ersättningen till Orsa kommun. Verksamhetsutrymmet minskar på detta sätt och påverkar ramen för 2010 och 2011. Inför detta år skulle löneförhöjningen utifrån detta resonemang ha kompenseras i ram med 126,000 kr. Eftersom vi inte vet när utbyggnaden av kontoret blir klart så vet vi inte hyreskostnaderna för år 2009.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i Mora

Tydliggjord kvalitet i skolan	<p>Samverka med övriga kommunala aktörer så att sunda och bra miljöer skapas med avseende på radon, buller och solstrålning i kommunala miljöer med fokus på lokaler och områden där barn och ungdomer ofta vistas.</p> <p><i>Åtagandet riktar i huvudsak in sig på åtgärder inom skola och förskola.</i></p> <p><i>Åtagandet tar bland annat bäring mot det nationella miljömålet "Säker Strålmiljö", vilket anger att till 2020 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolett strålning inte vara fler än år 2000.</i></p> <p><i>Åtagandet ska även bidra till att nå det nationella miljömålet "God inomhusmiljö". År 2020 ska byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför ska det säkerställas att:</i></p> <p><i>samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterad fungerande ventilation, radonhalten i alla skolor och förskolor år 2020 är lägre än 200 Bq/kbm luft.</i></p>	Antal samverkanträffar	2st
-------------------------------	---	------------------------	-----

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		Antal beslutade åtgärder	10
Folkhälsa och sociala omsorger	Förbättrad luftkvalitet i kommunen <i>Luftkvaliteten i Mora kommun skall inte överskrida miljökvalitetsnormerna.</i>	Minskad halt av hälsoskadliga ämnen i luften	1,3
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	Utveckla effektiva och rättsäkra handlägningsrutiner <i>Vi skall skapa rutiner för snabb snabb och rättssäker handläggning.</i>	Andelen ärenden hanterade inom fyra veckor.	
		Andelen anmälningar som är kompletta från första registrering.	80%
	Säker livsmedelshantering <i>Genomföra kontroller på livsmedelsverksamheter och dricksvattenverksamheter.</i>	Andelen kontroller utan förelägganden	70%
		Andelen kontroller utan omklassning.	70%
	Grundvatten av god kvalitet		
	Levande sjöar och vattendrag <i>Vad vi idag vet om vattendirektivet kommer man att bestämma sig för vilken vattenkvalitet som skall gälla för våra sjöar i kommunen. Det är en kvalitetsnorm som vi måste hålla. För att kontrollera detta görs bland annat tillsyn på vatten och avloppsreningsverk i kommunen.</i>	Antalet avloppsreningsverk som fått tillsyn	5st
	Totalt minskad användning av farliga kemikalier i kommunen	Andelen utfasade farliga kemikalier i besökta verksamheter	5
2. Infrastruktur			
En företagsvänlig kommun	Information och dialog med verksamhetsutövare inom miljöfarlig verksamhet och livsmedel. <i>Syftet med träffarna är att informera om vår tillsyn och skapa en god dialog med verksamhetsutövarna.</i>	Antalet miljöfarliga verksamheter som fått planerad tillsyn.	24
		Antalet samverkansträffar	6
En levande landsbygd	Bara naturlig försurning <i>Verka för att upprätthålla en god biologisk och ekologisk status i våra sjöar och vattendrag.</i>	Uppföljning enligt den nationella kalkningsstrategin	
Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri, besöksnäring och	Skapa ökad kunskap och nyttjande av våra naturskyddsområden <i>Detta avser projektet (Naturturism) finansierat av länsstyrelsen. Ett samspel med näringslivet för att sprida kunskap och hitta nyttjandeformer av naturskyddsområden. (Näringslivskontoret)</i>	Antal besökare i skyddade områden	200st

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
utbildning i regionen			
Mora har byggbar mark för bostäder, handel, industri och andra företag	Samverka för att förorenade områden och objekt åtgärdas efter inventering och kartläggning <i>Bidra till uppfyllelse av miljömålet Giftfri Miljö genom att av åtgärderna specificerade i Dalarnas regionala miljömål</i> - avsluta åtgärd 13 och 15, - genomföra åtgärder 16 och 17 och - påbörja åtgärd 18 .	Antal åtgärder	20st
3. Ekonomi			
God ekonomisk hushållning	Ekonomi i balans 31 december.	Budgetföljsamhet	
		Månadsvis budgetuppföljning och kvartalsvis verksamhetsuppföljning.	
	Klimatinformation och råd till allmänhet och verksamheter <i>Miljö-och hälsoskyddsnämnden skall i sin tillsyn titta på energisituationen ute i verksamheterna och arbeta med sina delar i energiplanen med klimatstrategin.</i>	Antalet samrådsträffar med aktörer för klimat och energi.	10st
Vara en attraktiv arbetsgivare	Väl avvägd arbetsbelastning <i>Arbeta med rätt saker och ha bra rutiner för alla verksamhetsområden.</i>	Arbeta med rätt saker plocka bort tidstjuvar och arbetetsuppgifter som inte behöver göras.	3
	Tydliga mål och utvecklande arbetsklimat <i>För att få en tydlighet i organisationen måste alla veta vad våra åtaganden innebär, samtidigt som detta är viktigt för att utveckla medarbetarsamtalen.</i>	Återkommande mätningar bland personalen.	

Budget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Ekonomisk jämförelse (tkr)	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunbidrag	3 042	3 045	3 103	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänst	83	93			
Statsbidrag	1 012	1 000	1 135		
Interkommunala ers	0	0	0		
Övriga intäkter	1 695	1 550	1 635		
Summa intäkter	5 832	5 688	5 873		
Entreprenad & köp av verksamhet	-4 098				
Personalkostnader	-347	-4 367	-4 515		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-3	-224	-224		
Bidrag		-2	0		
Övriga kostnader	-989	-1 232	-1 134		
Summa kostnader	-5 436	-5 825	-5 873		
Resultat	396	-137	0		
Årsarbetare (antal)					

Kapitalkostnader inte inlagda för 2009-2011

Taxor kommer att revideras och därför kommer "övriga intäkter" att påverkas

I "personalkostnader" ligger Mora-Orsa miljökontors personalkostnader och nämndens kostnader

I "övriga kostnader" ligger kostnader för bl a kalkning, naturvård och miljökontoret (ej hyror och löner)

Investeringar

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Projekt nr	2007	2008	2009	2010	2011
Traktor naturvård	113	0	90		
Tjänstebil miljökontoret				100	
Tjänstebil miljökontoret					100
Summa	113	0	90	100	100

Taxor

Ett förslag till ny taxa för livsmedelskontrollen har tagits av miljö- och hälsoskydds-nämnden och överlämnats för fastställelse i kommunfullmäktige. Under 2009 kommer miljö tillsynstaxan att ses över.

BYGGNADSNÄMNDEN

(Stadsarkitektkontoret)

Ordförande: Anders Bogg Förvaltningschef: Konny Kolping

Planeringsförutsättningar

Byggnadsnämnden är den kommunala nämnd som skall fullgöra de uppgifter vilka i huvudsak regleras i plan- och bygglagen, lagen om tekniska egenskapskrav på byggnader, miljöbalken och lagen om bostadsanpassningsbidrag. Nämnden har även arkivansvar enligt 4 § arkivlagen.

Byggnadsnämnden skall medverka i den fysiska planeringen så att en god livsmiljö skapas åt kommuninvånarna och värna om den för bygden unika bebyggelsen men även genom hög planberedskap underlätta för utbyggnader och nyetableringar.

Byggnadsnämndens tjänster skall kännetecknas av rättssäkerhet och av hög kvalitet, pålitlighet, god förmåga och trovärdighet att uppfylla och tillfredställa kommuninvånarnas krav, behov och förväntningar.

Efterfrågan på byggbara och planlagda områden för bostadsbyggande är stor och äldre detaljplaner måste ändras eller upphävas för att tillgodose dagens krav. Även nya detaljplaner för handel och industri efterfrågas vilket inte skett på många år. Stadsarkitektkontoret har ett rekordstort antal uppdrag när det gäller detaljplaneläggning. Bemanningen på stadsarkitektkontoret är inte anpassad till den stora tillströmningen av planärenden som skett de senaste tre åren.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
1. Bo och leva i Mora			
En trygg och värdig äldreomsorg	Underlätta vård av anhöriga i hemmet <i>BAB skall handläggas snabbt och effektivt</i>	Andel rätt åtgärd utförd (BAB)	90%
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	Tjänstegaranti för bygglov <i>Garantin innebär att ett bygglov, på delegation under perioden september - maj räknat från dagen då ansökan är komplett och ansökan inte strider mot detaljplan, inte får ta mer än 3 veckor.</i>	Högst tre veckors handläggningstid för bygglov	90%
2. Infrastruktur			
En levande landsbygd	Översiktsplan <i>Översiktsplanen skall möjliggöra en markanvändning som ger förutsättningar för en levande landsbygd</i>	Tidpunkt för aktualitetsförklaring	0
Mora har byggbar mark för bostäder, handel, industri och andra företag	Detaljplaner för handel <i>Detaljplanera områden för handelsändamål</i>	Lagakraftvunnen detaljplan för handel	0
	Markreserv för bostäder <i>Detaljplanering av mark för bostäder</i>	Antal bostäder som det finns planlagd mark för	125st
		Lagakraftvunnen detaljplan för bostäder	9st
	Detaljplaner för industri	Lagakraftvunnen detaljplan för industri	2st

3. Ekonomi

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
God ekonomisk hushållning	Ekonomi i balans 31 december.	Budgetföljsamhet	
Miljömedvetenhet i Morakoncernen	Miljöredovisning i årsbokslutet	Redovisning av uppvärmningssätt av byggnader.	
	Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011 <i>Mora har antagits till programmet " Uthållig kommun" , under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad elförbrukning till och med 2020.</i>		
	Energi- och klimatrådgivning <i>Mora och Orsa kommunen har en, för båda kommunerna, gemensam energi- och klimatrådgivare som till största delen finansieras av bidrag från energimyndigheten.</i>	Energimässa	
Vara en attraktiv arbetsgivare	Återbesättning av tjänster <i>Vid pensionsavgång av nyckelpersoner ska det ges möjlighet för efterkommande person att arbeta parallellt under ett år innan nyckelpersonen pensioneras.</i>		

Budget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Ekonomisk jämförelse (tkr)	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunbidrag	6 086	6 151	6 333	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänstkostnader	25	136			
Statsbidrag	510	570	570		
Interkommunala ers	0	0	0		
Övriga intäkter	2 303	2 230	2 200		
Summa intäkter	8 924	9 087	9 103		
Entreprenad & köp av verksamhet	-70	-150	-150		
Personalkostnader	-5 369	-6 500	-6 300		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-130	-175	-200		
Bidrag	-1 202	-1 350	-1 350		
Övriga kostnader	-1 580	-912	-1 103		
Summa kostnader	-8 350	-9 087	-9 103		
Resultat	574	0	0		
Årsarbetare (antal)	12,8	12,8	13,8		

Kommunbidraget är ökat med 30 tkr 2009-2011 för energi- och klimatrådgivartjänsten.

Kommunkansliet avstår motsvarande summa. Statsbidraget avser bidrag från energimyndigheten för den med Orsa gemensamme energi- och klimatrådgivaren.

Investeringar

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Projekt nr	2007	2008	2009	2010	2011
Digitalisering av arkiv	297	0	0	0	0
Konferensmöbler mm	0	0	100	0	0
Plotter	0	0	0	100	0
Summa		0	100	100	0

Taxor

Taxor och avgifter

Inom byggnadsnämndens verksamhet finns nedanstående avgiftstaxor.

Taxa för byggnadsnämndens verksamhet	Nuvarande taxa 2008	Förslag till ny taxa 2009
Taxa för bygglov mm	KF:s beslut § 33/97	Indexreglering enl. KPI
Taxa för hantering av externa detaljplaner	KF:s beslut § 32/97	-
Kopieringstaxa enl. beslut	BN:s beslut § 293/89	-

Avgiftstaxa för plantillståndsprövning bör tas fram under 2009.

BARN- och UTBILDNINGSNÄMNDEN

(Barn- och utbildningsförvaltningen)

Ordförande: Nils Carlsson Förvaltningschef: Stefan Linde

Planeringsförutsättningar

Utifrån de ekonomiska förutsättningarna inför år 2009 finns ett behov för Mora Kommun att reducera kostnaderna och därmed de planerade kommunbidragen till respektive förvaltning. För Barn- och Utbildningsförvaltningen innebär detta att en besparing på totalt 14,9 mkr skall genomföras. Efter en fullständig inventering av möjligheter har Barn- och Utbildningsnämnden valt att genomföra följande förändringar.

Gemensamt förvaltningen:

Administrationen reduceras med 1 tjänst under 2009

Inom för- och grundskolan:

Öppna förskolan avvecklas

3st dagbarnvårdartjänster upphör

Administrationen reduceras med 1,5 tjänst under 2009

Strandens skola avvecklas tidigare (hösten 2009)

Övriga neddragningar i undervisningen (tjänster)

Inom resursskolan:

En lokal som hyrs lämnas (Oaserna)

En särskild undervisningsgrupp avvecklas (Lyftet)

Fritidsklubben Zornska avvecklas

Elevhälsan reduceras med 4 tjänster

Inom gymnasieskolan:

Medieprogrammet avvecklas under tre år

IKE intäkter ökas

Kuratorstjänsten avvecklas

Administrationen reduceras med 1 tjänst under 2009

I övrigt kommer samtliga naturliga personalavgångar (avslut av anställning på egen begäran) att noga behovsprövas för att se om den lämnade tjänsten måste återbesättas och i vilket omfattning.

Under 2008 kommer också kvalitetsdialoger att igångsättas med föräldrar och barn. Syftet med dessa dialoger är att diskutera vilken kvalitet skolan skall ha och hur vi tillsammans bäst åstadkommer denna kvalitet.

Initiativet till denna dialog tas av barn- och utbildningsförvaltningen.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i Mora

Mora arbetsmarknad har rätt kompetens

Vård- och omsorgscollege utvecklas
Barn- och utbildningsnämnden har för sina vårdutbildningar beslutat ingå i ett nystartat vård- och omsorgscollege för Dalarna, som drivs av Region Dalarna i samverkan med Högskolan Dalarna. Vård- och Omsorgscollege Dalarna har som målsättning att utveckla och erbjuda attraktiva utbildningar i regionen, vilket inbegriper en samordning av de gymnasiala och eftergymnasiala utbildningarna. Omsorgsförvaltningar och andra

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	<p><i>utbildningsavsnämning skall engageras i ett gemensamt utvecklingsarbete som syftar till att</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet genom att fortbilda vårdlärarna i YBL</i> • <i>handledaren blir delaktig i hela lärandeprocessen av de handledarutbildningar som genomförs</i> • <i>ett flexibelt och yrkesbaserat lärande som är anpassat till de krav som finns hos ansvariga vårdgivare utvecklas</i> 		
	<p><i>Ökad samverkan mellan skola och arbetsliv Strandens skola fortsätter sitt utvecklingsarbete med entreprenörskap i skolan i avsikt att stärka elevernas förståelse för arbetslivets villkor.</i></p>	<p>Andel genomförda praodagar i förhållande till antalet planerade praodagar (För- och grundskola)</p> <p>Andel elever som får lagstadgad APU (Frivilliga skolformer)</p> <p>Andel program som har programråd med fullgod representation (Frivilliga skolformer)</p>	<p>100</p> <p>100</p>
	<p><i>Attraktiv vuxenutbildning</i></p> <p><i>Vuxenutbildningen vid S:t Mikaelsskolan skall präglas av flexibilitet för att möta individens behov i ett föränderligt samhälle. I flexibiliteten ingår att de studerande ska kunna påbörja sina studier vid en tidpunkt som passar dem och att de kan välja plats och tid under dygnet då de studerar. För att flexibiliteten skall vara möjlig kommer en ökad andel av undervisningen att ske på distans.</i></p>		
	<p><i>Efterfrågan på validering av förvärvade yrkeskunskaper har under senare tid ökat avsevärt. Vi måste fortsätta att utveckla nya metoder för validering.</i></p>		
	<p><i>Ett samarbete med vård- och omsorgssektorn i Mora kommun har inletts med målet att arbetsplatsförlägga vuxenutbildningen inom vård- och omsorgssektorn.</i></p>		
	<p><i>Arbetslaget för GrundVux och SFI arbetar för flexibla lösningar för elever inom och mellan de bägge studieformerna.</i></p>		
	<p><i>Vuxenutbildning för utvecklingsstörda skall ge kunskaper och färdigheter som motsvarar de som ges i särskolan. Utbildningen skall följa fastställd kursplan. Undervisningen inom Särvox fokuserar på kunskapsuppdraget.</i></p>		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
God tillgänglighet inom barnomsorgen	För- och grundskoleplats inom 4 månader	Andel som erbjudits förskoleplatser inom 4 mån	100%
Barn och elever i behov av särskilt stöd skall vara prioriterade	<p>Ge barn och elever stöd utifrån behov</p> <p><i>Frivilliga skolformer: Elever med särskilda behov skall få det stöd de behöver för att utvecklas efter sina förutsättningar. Alla elever i årskurs 1 erbjuds en läs- och skrivtest/screening. Elever med läs- och skrivsvårigheter kan få extra hjälp av speciallärare. På det individuella programmet kan elever som saknar godkända betyg från grundskolan få hjälp. "Svenska som andra språk" erbjuds för de elever som har ett annat modersmål än svenska. Om rektor efter utredning finner att elev har behov av särskilt stöd skall ett åtgärdsprogram för eleven upprättas. Ett prioriterat utvecklingsområde är arbetet med att anpassa studierna för elever i behov av särskilt stöd. Det är angeläget att det stöd skolan erbjuder i ökad utsträckning sovarar mot elevernas skiftande behov.</i></p> <p>Elevhälsoenheten skall serva övriga för- och grundskolan med specialpedagogisk kompetens</p> <p><i>De kommunövergripande specialpedagogerna inom för och grundskola anlitas för konsultation, utbildningar ,kartläggningar och metodhandledning.</i></p> <p>Talpedagogerna tillhandahåller stöd och undervisning för elever samt handledning och konsultation för personal</p> <p>Skolsköterskor deltar med sin medicinska kompetens till stöd för elever med särskilda behov</p> <p>Skolläkare,skolpsykolog,kuratorer och familjepedagog ingår i teamarbetet runt elever i behov av särskilt stöd</p> <p>Elevhälsoenheten förbinder sig att bemanna de olika elevhälsoteamen inom grundskolan</p> <p>Kontaktlärare-hörsel ombesörjer stöd till elever med hörselskada</p>	Andel tillgodosedda 1:a handsval	Andel genomförda åtgärdsprogram (För- och grundskola)
		Antalet elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan (Elevhälsoenheten)	

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
Tydliggjord kvalitet i skolan	<p>Anpassade förskoleplatser till barn i behov av särskilt stöd</p> <p><i>De barn som genom habiliteringen eller av förvaltningens egna specialpedagoger har konstaterats vara i behov av särskilt stöd ska beredas en för behovat anpassad plats i förskolan.</i></p>		
	<p>Ge elever stöd genom att erbjuda särskilda undervisningsgrupper.</p> <p><i>Kommunen ska förfoga över ett antal särskilda undervisningsgrupper inom olika områden (neuropsykiatriska, språkstörda och sociala hinder), som skall erbjudas elever som efter utredning bedöms vara i behov av dessa insatser under kortare eller längre tid.</i></p>		
	<p>Ge elever stöd i skolarbetet genom specialpedagogiska insatser.</p> <p><i>Eleohälsoenhetens specialpedagoger ger kontinuerlig handledning/vägledning till pedagoger med ansvar för elever som har svårt i sitt lärande.</i></p>		
	<p>Särskola i sammanhållna grupper lokalintegrerade på Utmelandsskolan</p> <p><i>De elever i grundskolan som uppfyller samtliga fyra kriterier (pedagogiska, medicinska, sociala och psykologiska kriterier) för särskoleplacering skall erbjudas plats i särskolan.</i></p>	<p>Andelen elever från Mora som väljer att gå gysär på S:t Mikaelsskolan (För- och grundskola)</p>	
	<p>Särskilda undervisningsgrupper för elever med neuropsykiatriska funktionshinder</p>	<p>Antal elever som berörs av de särskilda undervisningsgrupperna (För- och grundskola)</p>	
	<p>Elever som under grundskolan haft individuella anpassningar, skall ges förutsättningar att bedriva sin gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning i Mora</p> <p><i>Adekvat hjälp till de elever som är i behov av särskilt stöd är ett prioriterat område inom Barn- och utbildningsförvaltningen. Skolan arbetar aktivt för att inte brista i detta åtagande.</i></p>	<p>Andel elever med kända studiesvårigheter som erbjudits anpassning på gymnasieskolan (Frivilliga skolformer)</p>	100
<p>Redovisa resultat i förhållande till mål</p> <p><i>Merparten av de resultat som redovisas för frivilliga skolformer är hämtade från Skolverkets officiella statistik om gymnasieskolan. Skolverket presenterar statistiken på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.</i></p>	<p>Andel elever med betyg i alla ämnen (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p>		
	<p>Andel elever som påvisar svårigheter att nå målen i läs- och skrivfärdigheter i årskurs 2 (DLS) (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p> <p>Andel elever som påvisar svårigheter att nå målen i matematik årskurs 4 (ALP)</p>		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		(Barn- och utbildningsförvaltningen)	
		Meritpoäng utifrån grundskolans slutbetyg (För- och grundskola)	
		Andel elever med gymnasiebehörighet (För- och grundskola)	
		Andel elever med slutbetyg i alla ämnen (För- och grundskola)	
		Elever i huvudmannens skolor: Genomsnittlig betygspoäng (Frivilliga skolformer)	14
		Elever i huvudmannens skolor: Andel elever (%) med minst betyget Godkänt i kärnämnescurserna i engelska, matematik och svenska på NV, SP och TE-programmen (Frivilliga skolformer)	97
		Elever i huvudmannens skolor: Andel elever (%) med minst betyget Godkänt i kärnämnescurserna i engelska, matematik och svenska på övriga nationella program. (Frivilliga skolformer)	83
		Elever i huvudmannens skolor: Andel elever (%) med minst betyget Godkänt i kärnämnescurserna i engelska, matematik och svenska på specialutformade program. (Frivilliga skolformer)	93
		Elever i huvudmannens skolor: Andel elever (%) med grundläggande behörighet till universitet och högskola. (Frivilliga skolformer)	89
		Andel elever som har fått arbete/daglig verksamhet när de slutar gymnasiesärskolan (Frivilliga skolformer)	4
	<p>Utbildningsutbudet anpassas till efterfrågan Gymnasieutskottets övergripande målsättning är att skapa en organisation som i så stor utsträckning som möjligt tillgodoser de förstahandssökande elevernas önskemål om utbildning-sprogram. Vid Infoteket på S:t Mikaelsskolan arbetar studie- och yrkesvägledare med ansvar för studie- och yrkesvägledningen för elever i kommunens</p>		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	<p>samtliga skolformer. Genom att studie- och yrkesvägledarna ansvarar för såväl grundskolans som gymnasie-skolans elever ökar förutsättningarna för att eleverna ska få en rättvisande bild av de olika programmen på gymnasieskolan.</p> <p>Under elevernas gymnasietid har studie-och yrkesvägledarna en viktig uppgift att vägleda eleverna i deras val samt att stödja elevhandledarna i deras uppföljning av elevernas studieplaner.</p>		
	<p>Aktivt verka för att öka de internationella kontakterna</p> <p><i>I en global värld är elevutbyten och besök i andra länder ett viktigt inslag i skolans verksamhet. S:t Mikaelsskolan har ett omfattande internationellt kontaktnät. Att lära av varandra, utbyta idéer och arbeta över nationsgränserna bidrar till förståelse och är ett effektivt medel att förhindra att odemokratiska och intoleranta idéer slår rot. Internationella erfarenheter ger ökad förståelse och personlig utveckling för den enskilde. Detta kan ske genom projekt- och temaarbete med modern informationsteknik, samverkan med näringslivet vid elev- och lärarutbyten, internationell ämnesanknuten praktik eller arbetsplatsförlagd utbildning samt elev- och lärarutbyten. Skolan tar sedan lång tid emot gästelever, cirka fem per läsår, förmedlade genom olika internationella organisationer. Våra gästelever och invandrarelevs kunskaper och erfarenhet tas tillvara i skolans undervisning.</i></p>	<p>Andel behöriga pedagoger (För- och grundskola)</p>	
	<p>Hög behörighet och kompetens hos den pedagogiska personalen</p>	<p>Andel lärare (omräknat till heltidstjänster) (%) med pedagogisk högskoleexamen (Frivilliga skolformer)</p>	<p>78</p>
	<p>God arbetsmiljö i skolan</p>	<p>Resultat arbetsmiljöinspektioner och arbetsmiljöronder (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p> <p>Antal inrapporterade tillbud (Central adm barn- och utbildning)</p> <p>Andel inrapporterade tillbud/olyckor i förhållande till föregående år (För- och grundskola)</p> <p>Andel kvarstående brister efter genomförda</p>	

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		arbetsmiljöinspektioner (För- och grundskola)	
		Andel inrapporterade ärenden rörande kränkande behandling i förhållande till föregående år (För- och grundskola)	
		God arbetsmiljö - resultat från personalenkät (Frivilliga skolformer)	4
		Andel elever med hög oanmäld frånvaro (Frivilliga skolformer)	5
		God arbetsmiljö - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	4
	Goda förutsättningar skall ges för elevers lärande <i>Inom läromedelsområdet ska särskild uppmärksamhet ges till datorn som ett lärande verktyg.</i>	Antal lärare (heltidstjänster) per hundra elever (För- och grundskola)	
		Antal lärare (heltidstjänster) per hundra elever (Frivilliga skolformer)	8,4
	Goda förutsättningar för personalen att bedriva verksamhet <i>I gymnasieskolan skall programarbetslagen vara en mötesplats för det gemensamma arbetet runt eleverna i programmet. Ämnesarbetslaget är ett viktigt forum för utvecklingen av ämnet. Arbetslagen är en förutsättning för framgångsrikt arbete med skolutveckling. Den schemalagda resurstimmen för samtliga klasser och lärare ökar förutsättningarna för gemensamma aktiviteter och möten. Utvecklingsområden på S:t Mikaelsskolan under 2008 är:</i> <ul style="list-style-type: none"> • vidareutveckling av programarbetslag • arbete med ämnesövergripande projekt • vidareutveckling av undervisningen mot ett undersökande, reflekterande och elevaktivt arbetssätt • utveckling av olika arbetsformer för elevernas kunskapsredovisning • samordning av prov • likvärdig bedömning och betygsättning <i>Inom den obligatoriska skolan finns dels en strävan att uppnå skolplanens målsättning med minskat antal inskrivna barn i förskolan, dels att tillse att grundskolans undervisningsgrupper inte blir för stora. Tidsanvändningen och antalet arbetsuppgifter som åläggs den pedagogiska personalen ska också uppmärksammas.</i>	Antal barn per förskoleavdelning (För- och grundskola)	
		Andel pedagoger som får	

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		pedagogisk handledning (JESU) (För- och grundskola)	
		Förutsättningar för personalen att bedriva verksamhet - resultat från personalenkät (Frivilliga skolformer)	3,5
	Kvalitet i förskola <i>Innehållet i Lpfö samt Skolverkets allmänna råd till förskola genomgås för all personal i förskolan.</i>		
	Kvalitet i fritidshemmen <i>Fritidshemmen har stor betydelse för barn till föräldrar som förvärosarbetar. Fritidsverksamheten är en integrerad del av en sammanhållen skoldag där personal i fritidshem och grundskola samverkar. Fritidsverksamheten är läroplansstyrd och nya anvisningar och råd finns utarbetade av Skolverket.</i>		
	Implementering av ny gymn. form <i>Skolledningen följer noggrant förberedelserna för gymnasiereformen. Under våren 2008 deltar rektorerna i de informationsmöten som Skolverket och utredaren anordnar.</i>		
	Kontinuerligt arbete med normer och värden i enlighet med läroplanens direktiv	Arbete med normer och värde - resultat från personalenkät (Frivilliga skolformer)	4
		Arbete med normer och värde - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	3,5
		Arbete mot mobbning och kränkningar - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	1,5
	Skolan verkar aktivt för att ge eleverna ökat ansvar och inflytande.	Ökat elevansvar och elevinflytande - resultat från personalenkät (Frivilliga skolformer)	4
		Ökat elevansvar och elevinflytande - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	3,5
	Trivsel och hög kvalitet i undervisningen skall känneteckna gymnasieskolan.	Andel elever som kan rekommendera sitt gymnasieprogram - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	4
		Andel elever som kan rekommendera sin skola - resultat från elevenkät (Frivilliga skolformer)	4
	Ökad samverkan mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan	Andel elever från gymnasiesärskolans nationella	30

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	<p><i>Alla elever som har en möjlighet att läsa kurser på gymnasienivå skall göra det. Lärare skall samverka mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för att ge eleverna utbildning efter ideras intresse och behov.</i></p> <p>Verka för att träningsboende ordnas för eleverna på gymnasiesärskolan. <i>Samverkan skall ske mellan barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen för att samordningsvinster skall ske mellan träningsboende och elevhem.</i></p> <p>Öka inriktningen mot kunskapsuppdraget inom Särvox. <i>De obligatoriska kurserna för grundläggande särvox skall erbjudas i kursutbudet. För gymnasial särvox skall även yrkesinriktade kurser erbjudas.</i></p> <p>Utbildningsutbudet anpassas till efterfrågan <i>Gymnasieutskottets övergripande målsättning är att skapa en organisation som i så stor utsträckning som möjligt tillgodoser de förstahandssökande elevernas önskemål om utbildningsprogram. Vid Infoteket på S:t Mikaelsskolan arbetar studie- och yrkesvägledare med ansvar för studie- och yrkesvägledningen för elever i kommunens samtliga skolformer. Genom att studie- och yrkesvägledarna ansvarar för såväl grundskolans som gymnasieskolans elever ökar förutsättningarna för att eleverna ska få en rättvisande bild av de olika programmen på gymnasieskolan.</i> <i>Under elevernas gymnasietid har studie- och yrkesvägledarna en viktig uppgift att vägleda eleverna i deras val samt att stödja elevhandledarna i deras uppföljning av elevernas studieplaner.</i></p>	<p>program som läser kurser på gymnasieskolan. (Frivilliga skolformer)</p> <p>Andel elever i Särvox som erhåller betyg på kurser. (Frivilliga skolformer)</p> <p>Andel antagna förstahandssökande till nationella program på S:t Mikaelsskolan (Frivilliga skolformer)</p>	<p>50</p> <p>85</p>
Minskat drogmissbruk bland unga	<p>Drogförebyggande arbete i skolan <i>Samtliga ska inom ämnesområdet Livskunskap undervisa om drogers skadliga verkningar</i></p> <p>Samverka med andra myndigheter och organisationer i drogförebyggande syfte <i>Skolan har regelbundna kontakter med andra myndigheter och organisationer i drogförebyggande syfte. Exempel på organisationer som samverkar med skolan är polisen, social-, kultur- och fritidsförvaltningen, kyrkan och landstinget.</i></p>		
Rikt och varierat kultur- och föreningsliv	<p>Aktivt verka för att ge barn och elever ett rikt kulturutbud <i>Frivilliga skolformer: Kulturupplevelser är viktiga. Kontinuerliga inslag av musik, teater och utställningar ska ge eleverna ett utbud, som ger dem möjligheter att</i></p>	<p>Antal kulturaktiviteter (film, dans, teater, konst, litteratur och musik) (För- och grundskola)</p>	

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
<p>Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt</p>	<p><i>ta del av dessa kulturyttringar. Skolans lokaler utformas så att de bidrar till kulturell stimulans. Kurser med kulturell inriktning ska erbjudas inom ramen för individuella val. Elevernas utveckling mot eget skapande skall uppmuntras. Skolans lokaler skall utnyttjas för elevernas utställningar och musikarrangemang. "Musik över gränserna" är ett uppskattat kulturinslag. I samband med läsårsavslutningen skall eleverna uppmuntras att själva bidra med kulturella aktiviteter.</i></p>		
	<p>Ökad samverkan med organisationer och föreningar <i>Detta inbegriper ett nyttjande av kulturskolan Mirandas ut. Här berörs idrottsföreningar, musik- och kulturföreningar, teatergrupper m fl.bud.</i></p>	<p>Antal kontakter med andra organisationer (För- och grundskola)</p>	
	<p>Tydlig verksamhetsplan för medborgarna</p> <p>Verksamhetsplanen ska vara tydlig och förankrad hos föräldrar</p> <p>Tydlig information om utbildningsutbudet <i>De viktigaste ambassadörerna för S:t Mikaelsskolan är eleverna. Skolans elever skall ges framträdande roller vid Öppet Hus och informationen till grundskolans elever. En målsättning är att andelen elever som kan rekommendera sin gymnasieutbildning till andra skall öka. Presentationen av skolan på Hemsidan måste vara intresseväckande och aktuell. Det är angeläget att media hålls informerade om aktiviteter på skolan och utmärkande elevprestationer. Studie- och yrkesvägledarna vid Infoteket har en viktig roll i marknadsföringen av S:t Mikaelsskolan.</i></p>		

2. Infrastruktur

<p>En företagsvänlig kommun</p>	<p>Entreprenörskap skall prioriteras på gymnasieskolan <i>S:t Mikaelsskolans målsättning är att förmedla en aktuell och relevant utbildning i samverkan med arbetslivet. Detta kräver att skolan är lyhörd för arbetslivets och samhällets krav. Programråd ska finnas för alla yrkesprogram. S:t Mikaelsskolan har påbörjat ett utvecklingsarbete tillsammans med teknik- och</i></p>	<p>Antal startade UF-företag (Frivilliga skolformer)</p>	<p>40</p>
---------------------------------	--	--	-----------

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	<p>industriföretagen samt vård- och omsorgssektorn med målet att arbetsplatsförlägga stora delar av de yrkesförberedande programmen. Den arbetsplatsförlagda utbildningen, APU, är värdefull och skall ständigt utvecklas på yrkesprogrammen. För eleven är handledaren den viktigaste personen under APU:n. Handledarutbildning är ett effektivt instrument för att uppnå målen för APU. Kompetensutveckling för lärare inom elevernas kommande yrkesområden är angelägen. Studiebesök i arbetslivet för att ta del av nya metoder och teknik utgör viktiga inslag i utbildningen. Projektarbetet ger eleven ytterligare möjlighet till kontakt och samarbete med näringslivet. Varje program bör etablera kontakter med forskning och utveckling med lämpliga avnämare. För de yrkesinriktade programmen kan detta vara kontakter med ortens näringsliv som bedriver forskning och utveckling inom sin bransch. För de teoretiska programmen kan det vara kontinuerlig kontakt med en eller flera högskolor inom programmets inriktning. Det är angeläget att tillsammans med Högskolan arbeta för ett utökat samarbete om fortbildning för lärare.</p>		
En levande landsbygd	<p>Bibehållande av byskolor Ge tydliga besked till medborgarna att inte avveckla någon byskola. Skolorna ute i flera byar har ett litet antal elever. Vid flera tillfällen har det diskuterats nedläggning av dessa. I skolplanen finns angivet att dessa ska behållas.</p>		
Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri, besöksnäring och utbildning i regionen	<p>Ökad samverkan inom utbildningsområdet med närliggande kommuner På regional nivå har frågan om ett gemensamt gymnasieförbund diskuterats i kommunerna under en längre tid. Gymnasieutskottet har pekat på behovet av samma beräkningsgrunder vid bestämning av programkostnaderna. Utskottet vill också att samtliga frivilliga skolformer, d.v.s. även kommunal vuxenutbildning och gymnasiesärskola, ska ingå i gymnasieförbundet om ett sådant bildas. I avvaktan på beslut fortsätter gymnasieutskottet att samverka med kranskommunerna genom en adjungering av ledamöter från Orsa och Älvdalen till utskottssammanträdena.</p>	Antal samverkansprojekt (Barn- och utbildningsförvaltningen)	
3. Ekonomi			
God ekonomisk hushållning	<p>Ekonomi i balans 31 december.</p>	Budgetföljsamhet	
	<p>Tydligare dialog mellan utbildningsverksamhet och politisk nivå</p>		

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
	<p>För att skapa en förankrad prioritering av verksamheternas åtaganden</p> <p>Bedriva verksamhet utifrån tilldelade medel</p>		
	<p>Ge barn och ungdomar ökade kunskaper om miljö och hållbar utveckling</p>	<p>Antal förskolor och skolor med miljöcertifiering (För- och grundskola)</p>	
<p>Vara en attraktiv arbetsgivare</p>	<p>Adekvat kompetensutveckling inom yrket</p> <p><i>Prioriterade områden för kompetensutveckling de närmsta åren är IT-utbildning för personalen och utbildning av lärarna om förekommande funktionshinder hos elever samt hur undervisningssituationen på bästa sätt kan anpassas för elever i behov av särskilt stöd.</i></p>		
	<p>Aktivt verka för att sjukfrånvaron skall minska</p> <p><i>Personalsituationen på S:t Mikaelsskolan bedöms vara stabil. Personalens sjukfrånvaro är låg i jämförelse med situationen på andra förvaltningar. Av de personalenkäter som görs framgår det att personalen trivs på skolan, vilket säkert är en bidragande förklaring till den låga sjukfrånvaron. Skolan uppmuntrar också personalen att ta del av kommunens friskvårdsutbud.</i></p>	<p>Antal sjukfrånvarodagar (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p>	
	<p>En god arbetsmiljö där personalens rättigheter och skyldigheter framgår</p> <p><i>Avslutningssamtal, Tricconec</i></p>	<p>Att minska sjukfrånvaron (För- och grundskola)</p> <p>Personalens sjukfrånvaro (Frivilliga skolformer)</p> <p>Personalomsättning (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p>	
	<p>Tydligt chefsansvar</p>	<p>Personalförändringar (För- och grundskola)</p> <p>Personalomsättning (Frivilliga skolformer)</p>	7
	<p>Skapa en balans mellan uppgifter och tilldelade resurser</p> <p><i>Tilldelade resurser är tid och pengar för de uppgifter man fått sig ålagda</i></p>	<p>Medarbetarundersökning (SU) (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p> <p>Övertid (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p>	
	<p>Aktivt verka för ökad jämställdhet</p>	<p>Andel kvinnor i grundskolan (För- och grundskola)</p> <p>Andel män i förskolan (För- och grundskola)</p>	

Budget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Ekonomisk jämförelse (tkr)	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunbidrag	300 531	310 289	318 438	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänst	6 453	6 150			
Statsbidrag	12 188	9 303	6 414		
Interkommunala ers	55 442	56 899	59 658		
Övriga intäkter	19 522	20 008	19 968		
Summa intäkter	394 136	402 649	404 478		
Entreprenad & köp av verksamhet	-60 321	-63 419	-68 132		
Personalkostnader	-270 900	-276 023	-271 568		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-14 927	-15 511	-15 211		
Bidrag	-1 832	-2 024	-1 930		
Övriga kostnader	-49 080	-50 673	-47 637		
Summa kostnader	-397 059	-407 649	-404 478		
Resultat	-2 923	-5 000	0		
Årsarbetare (antal)	650	644	589		

Investeringar

	Utfall	Prognos	Budget		
Projektnr	2007	2008	2009		
Total investeringsbudget	5 998	6 000	4 000		

SOCIALNÄMNDEN (Socialförvaltningen)

Ordförande: Bernt Persson Förvaltningschef: Gunnel Gyllander

Planeringsförutsättningar

Socialnämndens verksamhet påverkas i stor utsträckning av samhällsutvecklingen och den demografiska utvecklingen. Antalet 85-åringar och äldre kommer att öka under planeringsperioden vilket med stor sannolikhet kommer att medföra ett ökat behov av hemtjänst och särskilda boenden. Vi ser att behovet av stödinsatser och boende för dementa personer ökar.

Inom IFO kommer verksamheten att fortsätta att jobba med att utveckla insatset och lösningar på hemmaplan för barn, ungdomar och familjer med sociala problem. Antalet anmälningar som rör barn och ungdomar ökar, vilket ökar behovet av "öppenvårdsinsatser". Planerade neddragningar inom skolans elevhälsa och stöd till barn med särskilda behov riskerar att öka kostnaderna inom IFO:s verksamhet. Kostnaderna för försörjningsstöd befaras kunna öka under året, utifrån de förändringar och åtstramningar som görs i övriga socialförsäkringssystem. Arbetsmarknadsenheten kommer att integreras i IFO/LSS-avdelningens övriga verksamheter inför övertagandet 2009.

Inom omsorgen om funktionshindrade ser vi för närvarande en ökad efterfrågan på bostad med särskild service (gruppboende eller liknande). Detta innebär att ett behov av ny gruppboende kan bli aktuellt under planeringsperioden. Kostnaderna för LSS-verksamheten har mer än fördubblats sedan lagstiftningen trädde i kraft 1992, och inget tyder på att detta kommer att förändras.

Minskningen av socialnämndens ram 2009 kommer naturligtvis att få konsekvenser för nämndens verksamheter; antalet särskilda boende platser kommer att minska, förebyggande insatser kommer att minska etcetera.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
1. Bo och leva i Mora			
En trygg och värdig äldreomsorg	Insatser ska möjliggöra att äldre personer kan bo kvar hemma så länge man önskar	Kö till särskilt boende	0
		Brukarnöjdhet - Hemtjänst	95%
	Underlätta vård av anhörig i hemmet	Brukarnöjdhet - Anhörigvårdare	95%
	Brukarna i äldreomsorgen känner sig trygga med det stöd de får	Brukarnöjdhet - Äldreomsorg - Trygghet	95%
		Andel anställda med relevant utbildning (Hemtj)	75%
		Andel brukare inom hemtjänsten med kontaktperson	90%
	Insatserna inom äldreomsorg ska utformas med hänsyn till brukarnas integritet och önskemål	Brukarnöjdhet - Äldreomsorg	95%

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		Andel brukare med genomförandeplan	100%
	God och säker hälso-, sjukvård och rehabilitering	Förändring av antal rapporterade avvikelser	
Minskat drogmissbruk bland unga	Senare genomsnittlig alkoholdebut ålder	Andel % ungdomar åk 7 som berusar sig enligt LUPP	0
Folkhälsa och sociala omsorger	Stöd i hemmet ska syfta till ett så självständigt boende som möjligt	Antal ärenden i boendestöd	
	Flera omsorgstagare med samma resurser	Förändring kostnad per ärende i boendestöd LSS	
	Brukare inom omsorgen om funktionshindrade känner sig trygga (nöjda) med det stöd de får	Förändring kostnad per ärende i boendestöd SOL Brukarnöjdhet - funktionshindrade - trygghet	95%
	Insatserna ska utformas med hänsyn till brukarnas integritet och önskemål	Brukarnöjdhet - Funktionshindrade	95%
	Boenden i gruppboende ska erbjudas en god o säker hälso-, sjukvård och rehabilitering	Brukarnöjdhet - Gruppboende - HSR	95%
	Socialtjänstens öppna verksamhet ska vara lättillgängliga och erbjuda tidiga insatser	Förändring av antal rapporterade avvikelser Förändring Besöksfrekvens - Öppen verksamhet	5
	Insatser (för barn- och ungdomar) ska i den mån det är möjligt erbjudas på hemmaplan	Förändring antal vårddyggn HVB Barn och Ungdom (%)	
		Förändring av antal vårddyggn Familjehem (%)	-10
		Förändring antal vårddyggn HVB Vuxna (%)	-10
		Antal ärenden insatsteam	
	Genom att erbjuda sysselsättning bidra till att motverka utanförskap och att människor lever ett självständigare liv.	Förändring % Kostnad försörjningsstöd	0

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
		Antal ärenden längre än sex månader i försörjningsstöd	40
Kommunens åtaganden gentemot medborgarna ska vara tydligt	Förbättra information och service till medborgarna	Hur stor andel av medborgarna fick kontakt med en handläggare vid första försöket via telefon för att få svar på en enkel fråga	
3. Ekonomi			
God ekonomisk hushållning	Ekonomi i balans 31 december.	Budgetföljsamhet	
	Ha en kostnadseffektiv och flexibel verksamhet	Kostnad per plats i Särskilt boende Kostnad per hemtjänsttimme	
	Utveckla och rusta organisationen för att möta framtida behov och ekonomiska förutsättningar		
	Utveckla kostnadseffektiva metoder i egen regi	Förändring Andel köpt verksamhet av total verksamhet IFO	-10
Vara en attraktiv arbetsgivare	Medarbetarna ska vara stolta över sitt arbete och nöjda med sin arbetssituation	Nyttjandegrad och kostnadsjämförelse alternativa lösningar Nöjd Medarbetar Index (NMI - Triconec)	
	Antal arbetsfriska dagar ökar	Sjuktal	
	Utveckla och stärka ledarskapet	Ledarskapsindex övergripande (Triconec)	
	Utveckla strategi för framtida rekryteringsbehov	Antal sökanden mer rätt kompetens till tjänster	
	Vara en attraktiv arbetsgivare för arbetssökande vid en rekrytering (i konkurrens med andra arbetsgivare)	Antal sökanden mer rätt kompetens till tjänster	
	Antalet heltidstjänster ska öka	Antal heltidsanställningar	

Budget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Ekonomisk jämförelse (tkr)	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunbidrag	328 973	339 210	353 578	EJ KLAR	EJ KLAR
Kommunbidrag kapitaltjänst	1 526	1 481			
Statsbidrag	21 470	18 659	22 300		
Interkommunala ers	25	0	0		
Övriga intäkter	46 319	49 300	50 800		
Summa intäkter	398 313	408 650	426 678		
Entreprenad & köp av verksamhet	-59 079	-55 200	-57 500		
Personalkostnader	-254 435	-264 700	-275 970		
Lokalkostnader, hyra & leasing	-35 586	-39 700	-42 500		
Bidrag	-14 589	-16 050	-16 800		
Övriga kostnader	-31 845	-33 000	-33 908		
Summa kostnader	-395 534	-408 650	-426 678		
Resultat	2 779	0	0		
Årsarbetare (antal)	564	603	595		

Investeringar

Projektnr	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2007	2008	2009	2010	2011
370010 KONTORSINVENTARIER	0	100	100	100	100
370020 IT-UTRUSTNING	150	350	0	0	0
370100 INVENTARIER SERVICEHUS	1 267	2 450	1 775	2 300	2 300
370130 BILAR	136	100	100	100	100
370200 VERKSAMHETSSYSTEM TRESERVA	0	0	525	0	0
Summa	3 000	3 000	2 500	2 500	2 500

Taxor

Taxetyyp	Nuvarande taxa 2008	Förslag till ny taxa 2009
Vårdavgifter		
Vårdtaxa Nivå 1: 16% Pris basbelopp	546	Enligt Prisbasbelopp
Vårdtaxa Nivå 2: 32% Pris basbelopp	1093	Enligt Prisbasbelopp
Vårdtaxa Nivå 3: 48% Pris basbelopp	1640	Enligt Prisbasbelopp
Ansöknings- och tillsynsavgifter för serveringstillstånd enligt alkohollagen (AL)		
Ansökningsavgifter	Nuvarande taxa 2008	Förslag till ny taxa 2009
Nyansökningar	10600	10600
Utvidgat tillstånd	5300	5300
Utökade serveringstider	3200	3200
Tillfälliga tillstånd för allmänheten	10000	10000
Tillfälliga tillstånd för allmänheten för tidigare godkänd restauratör	5000	5000
Permanent tillstånd för slutna sällskap	10000	10000
Tillfälliga tillstånd för slutna sällskap max 150 personer	1000	1000
Tillfälliga tillstånd för slutna sällskap > 150 personer	2000	2000
Tillsynsavgifter alkohol		
Nuvarande taxa 2008	Förslag till ny taxa 2009	
Fastställs efter den årsomsättning av alkoholdrycker som uppgivits av restauratören i restaurangrapporter enligt följande;		
Årsomsättning alkoholdrycker kr		
000 000 - 100 000	1400	1400
100 001 - 250 000	2800	2800
250 001 - 500 000	4200	4200
500 001 - 1 000 000	5500	5500
1 000 001 - 1 500 000	6900	6900
1 500 001 - 2 000 000	8200	8200
2 000 001 - 4 000 000	9600	9600
4 000 001 - 6 000 000	11000	11000
Tillsynsavgift Folkölsförsäljning	800	800
Påminnelseavgifter för restaurant rapporter	500*	500*
	* förslag ej fastställd KF	

Moravatten AB

Styrelseordförande: Lars Matsson-Frost VD: Lars Mjöberg

Planeringsförutsättningar

I botten för verksamhetsplanering ligger vår omvärldsanalys som behandlar flera områden som på ett påtagligt sätt långsiktigt påverkar VA-verksamheten i Mora.

Ramvattendirektivet kommer med all sannolikhet att innebära kostnader för VA-kollektivet på något sätt. De fem regionala vattenmyndigheterna är inrättade och är i gång med sitt arbete sedan 2005. Vårt område tillhör Bottenhavets vattenmyndighet med säte i Härnösand.

Vi tillhör som underområde Dalälvens avrinningsområde. Det är Länsstyrelsen i Falun som administrerar området. Förvaltningsplanen skall vara fastställd 2009 och därefter påbörjas lämpliga insatser för att uppnå en god vattenstatus på samliga vatten inom avrinningsområdet. Då först kan vi avläsa konsekvensen av beslutade åtgärder och också om det är kostnader förknippade med dessa.

Avloppsdirektivet (kväveutredningen) har till syfte att minska utsläppen av kväve från de Svenska avloppsreningsverk som är större än 10000 pe. Moravatten har ett verk i den klassen och det är Solvikens ARV. Det råder fortfarande tvivel om huruvida vi är tvungen att bygga till en kväverening där. EU anser att flertalet av omfattade verk skall bygga ut med kväverening. Sverige har en avvikande uppfattning vilket lett till att EU har stämt Sverige inför EU-domstolen. Vi avvaktar med stort intresse domen.

Avloppsdirektivet (biologisk rening i kallt klimat) I rådets direktiv av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse föreskrivs bl.a. att säkerställa att avloppsvatten från tätbebyggelse som leds in i ledningsnät före utsläpp undergår sekundär (biologisk) rening eller motsvarande rening. Detta skall vara genomfört senast den 31 december 2005 i fråga om utsläpp från reningsverk med belastning mellan 2000 och 10 000 personekvivalenter (pe). Osäkert blir det i och med att det eventuellt inte är den teoretiska belastningen på verket som skall fälla avgörandet utan den faktiska belastningen av BOD till recipient. En utbyggnad inom upptagningsområdet kan direkt påverka belastningen och därmed leda till krav på ett biologiskt reningssteg i Öna ARV.

Nya lagen om allmänna vattentjänster som trädde i kraft den 1 januari 2007 påverkan också vårt arbete. Vi arbetar fn med framtagande av såväl ny ABVA som ny VA-TAXA som måste godkännas av KF under hösten 2008 för att kunna börja gälla från den 1 januari 2009.

Lagen medger att KF fattar principbeslut om TAXAN´s utformning och att sedan Moravatten AB´s styrelse sätter nivån på densamma. Denna arbetsgång förefaller vara bäst med tanke på de kunskaper som styrelsen besitter om behovet av verksamhetens nivå.

Reservvattentäkt till Risets VV fortgår och vi kommer att utföra provpumpningar på utvalt ställe under 2008 om erforderliga tillstånd fås.

Samverkan med andra VA-organisationer och då närmast omgivande kommuner är en gammal tanke som åter ha väckts till liv. Det fanns tidigare långt framskridna planer i den riktningen redan 2004. Det avsåg samverkan mellan Moravatten och Orsa Kommun. Av olika orsaker lades planerna då på is men trots detta har en viss samverkan redan genomförts inom vissa områden. Och vi bedriver idag och har bedrivit flera samprojekt mellan flera grannkommuner.

I övrigt har Moravatten att genom underhålls- och förnyelsearbeten bibehålla och förstärka både VA-verk och VA-ledningar allt inom ramen för vår taxepolicy.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

1. Bo och leva i Mora

Vinterväghållning i Mora <i>Samordning av entreprenörer för vinterväghållning inom Mora kommun enligt anvisningar från beställaren (Tekniska förvaltningen)</i>	Olycksfall inom vinterväghållningsområde	1
--	--	---

2. Infrastruktur

Åtagande enligt ägardirektiv <i>Moravatten skall tryggt förse Mora kommuna invånare med vatten av god kvalitet, tryggt hantera avloppsverksamhet och avloppsrening med låg miljöbelastning och spela en viktig roll kommunens miljöarbete. Moravatten skall med stor tillförlitlighet leverera dricksvatten samt avleda och rena avloppsvatten från sina abonnenter i Mora kommun</i>	Ekonomisk långtidsplan	1
--	------------------------	---

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Ekonomi i balans	Budgetföljsamhet
------------------	------------------

Miljömedvetenhet i Morakoncernen

Miljöredovisning i årsbokslutet		
Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011 <i>Mora har antagits till programmet "Uthållig kommun", under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad elförbrukning till och med 2020.</i>		
Miljöprogram för Mora vatten AB <i>Vi har med utgångspunkt i våra betydande miljöaspekter, och med stöd av miljö-policy, utformat ett antal övergripande och detaljerade miljömål. I samband med målformuleringarna har vi även utverkat ett budgeterat åtgärdsprogram med ansvarstilldelning och tidplan.</i>	Miljöprogram Stuprörsplan	1

Budget

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Intäkter					
Nettoomsättning	50 885	44 700	45 170	45 170	46 659
Övrigt	1 359	0			
Summa intäkter	52 244	44 700	45 170	45 170	46 659
Kostnader					
Material & tjänster	-26 178	-23 000	-23 109	-23 259	-23 421
Personalkostnader	-13 849	-13 400	-13 808	-14 258	-14 571
Övriga kostnader	0	0			
Avskrivningar	-9 377	-8 100	-7 171	-7 037	-6 118
Kapitalkostnader	-1 482	-1 550	-1 600	-2 000	-2 000
Summa kostnader	-50 886	-46 050	-45 688	-46 554	-46 110
Bokslutsdisp	-1 327				
Resultat	31	-1 350	-518	-1 384	549

Budgeten för 2009 är inte antagen av styrelsen. Vår budgetberedning sker under hösten 2008.

Styrelsen fattar beslut om budget i november 2008.

Ovanstående budget- och plansiffror är hämtade ur vår 10-åriga ekonomiska långtidsplan.

Bygger på en justering av taxan med ca + 4 % för år 2009 och + 4 % för år 2011.

Investeringar

Projekt	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Rambudget	2 787	8 350	7 800	3 800	3 700
Summa	2 787	8 350	7 800	3 800	3 700

Investeringsbudgeten tas samtidigt med driftsbudgeten i november varje år.

Investeringsbudgeten tas alltid i form av rambudget men finns uppdelad på projektnivå. Detta ger verksamheten större spelrum i planeringen. På grundval av belastningen i verksamheten kan vi därför vara tvingad att senarelägga viss investeringsverksamhet där tidsaxeln inte är av största vikt.

Taxor

Moravatten AB arbetar för närvarande med att ta fram både ny ABVA och ny VA-taxa som skall fastställas av Kommunfullmäktige.

Nya vattentjänstlagen medger att KF fastställer principer för taxan och att huvudmannen (Moravatten AB) fastställer nivåer på densamma. Vi räknar med att Moravatten har ett färdigt förslag framme före semester och att KF kan fatta beslut under hösten 2008 och att ABVA och TAXA därefter kan gälla från den 1 januari 2009.

Moraparken AB

Styrelseordförande: Peter Helander

VD: Hans-Olof Bogren

Planeringsförutsättningar

Moraparken är ett helägt kommunalt bolag som bedriver verksamhet inom fritid- och konferenssegmentet. Inriktningen på verksamheten styrs av politiska beslut och av de ägardirektiv som ägaren lagt fast. Företaget har investerat kraftigt de senaste åren med både egna medel, lånat kapital samt medel från ägaren. Framtida satsningar är beroende av ägarens syn på vilken inriktning verksamheten skall ha. Kapital för att ytterligare utveckla företaget behövs, för att tillgodose marknadens krav på innehåll och kapacitet. En ökad lönsamhet är ett mål som vi har för vårt interna arbete vilket innebär också att företaget blir mer attraktivt på marknaden och därmed underlättas anskaffandet av nytt kapital. Detta är en förutsättning för att på sikt hävda sig på en alltmer konkurrensutsatt marknad. Siljansregionens attraktionskraft är stark och visar inga tecken på att avta. Framtiden ser därför gynnsam ut med det geografiska läge företaget har.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
1. Bo och leva i Mora Minskat drogmissbruk bland unga Rikt och varierat kultur- och föreningsliv	Stötta ungdomssamordnaren i olika projekt Tillhandahålla lokaler & service för kulturella arrangemang Aktivt bidra till en positiv utveckling för kultur & föreningsliv		
2. Infrastruktur			
En företagsvänlig kommun	I samverkan med övriga förvaltningar & näringsliv tillhandahålla service tex. boende för personal, lokaler för möten <i>Tex för att underlätta vid rekrytering med snabbt boende vid behov</i>		
En levande landsbygd	Utveckling av verksamheten på Prästholmen <i>Prästholmen skall enligt ägardirektiv utvecklas med inriktning mot idrott, friskvård och kultur</i>		
Mora skall vara knutpunkt och motor för handel, industri och besöksnäring (och utbildning) i regionen	Att försätta vara den drivande aktören i Mora inom fritid- och konferenssegmentet. <i>Enligt ägardirektivet: Camping, hotell, restaurang och konferenslokaler skall finnas.</i>	Antal gästnätter	150 000
3. Ekonomi			
Resultat 2 % för kommunen och enligt ägardirektiv för bolagen	Ekonomi i balans	Budgetföljsamhet	
Miljömedvetenhet i Morakoncernen	Miljöredovisning i årsbokslutet		

Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011

Mora har antagits till programmet "Uthållig kommun", under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad elförbrukning till och med 2020.

Vara en attraktiv arbetsgivare

Intern kompetenstutveckling inom ekonomi, marknadsföring ledarskap & restauration.

Antal genomförda utvecklingssamtal 23

Santliga anställda skall känna till företagets uppgift och mål

Budget

Ekonomisk jämförelse (tkr)	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Kommunbidrag					
Statsbidrag					
Interkommunala ers					
Övriga intäkter	28 360	29 240	30 700	32 200	33 800
Summa intäkter	28 360	29 240	30 700	32 200	33 800
Entreprenad & köp av verksamhet					
Personalkostnader	-13 777	-13 808	-14 000	-14 750	-15 500
Lokalkostnader, hyra & leasing					
Bidrag					
Övriga kostnader	-14 765	-15 332	-16 600	-17 350	-18 200
Summa kostnader	-28 542	-29 140	-30 600	-32 100	-33 700
Resultat	-182	100	100	100	100
Årsarbetare (antal)	40	37	35	35	35

Investeringar

Projektnr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Vision Prästhöjden	4 000				
Hotellkök	1 600				
Asfaltering stugby	300				
Minigolfbana	180				
Diverse investeringar		1 600	1 600	1 600	1 600
Summa	6080	1 600	1 600	1 600	1 600

Morastrand AB

Styrelseordförande: Lars Vilhelmsson

VD: Lars-Gunnar Holmberg

Planeringsförutsättningar

Hysesintäkterna ökas med 2% per år. Samtliga bostäder är uthyrda, beräknat bortfall 0,2%. Rabatterna kommer att trappas ner. Outhyrda lokaler uppgår till 0,7 %.

Underhållet kommer att uppgå till 15.658 Tkr 2008 och uppräknas med 2% per år.

Driftkostnaderna kommer att öka mellan 2-4% per år beroende på kostnadsslag.

Investeringar i byggnader har beräknats till 5 Mkr per år. Räntorna beräknas stiga till 2009 för att sedan sjunka. I prognosen har hänsyn tagits till inköp av Emmagården och försäljningen av flygplatsen 2008.

Målområden och strategiska mål	Åtaganden	Mått	Årets mål 2009
--------------------------------	-----------	------	----------------

3. Ekonomi

God ekonomisk hushållning

Ekonomi i balans

Budgetföljsamhet

Miljömedvetenhet i Morakoncernen

Miljöredovisning i årsbokslutet

Deltagande i programmet "Uthållig kommun" 2008-2011

Mora har antagits till programmet "Uthållig kommun", under ledning av Energimyndigheten. Mora ska arbeta mot dels ett övergripande mål: 20% minskning av koldioxidutsläpp och 20% minskad elförbrukning till och med 2020.

Budget

	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Ekonomisk jämförelse (tkr)					
Hysesintäkter	124 844	127 072	135 035	137 911	140 842
Övriga intäkter	52 005	46 450	47 307	48 973	50 690
Summa intäkter	176 849	173 522	182 342	186 884	191 532
Material & entreprenörer	-76 810	-70 214	-72 320	-74 490	-76 725
Personalkostnader	-45 123	-47 039	-48 450	-49 904	-51 400
Övriga kostnader	-11 135	-10 344	-10 654	-10 974	-11 303
Avskrivningar	-18 629	-17 982	-18 168	-18 288	-18 408
Räntor	-21 814	-25 297	-29 375	-28 105	-26 478
Summa kostnader	-173 511	-170 876	-178 967	-181 761	-184 314
Resultat	3 338	2 646	3 375	5 123	7 218
Årsarbetare (antal)	122	125	125	125	125

Ekonomisk ordlista

Anläggningskapital Bundet kapital i anläggningar. Utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder.

Anläggningstillgång Fast och lös egendom avsedda att stadigvarande innehas.

Avskrivningar Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar.

Avsättningar i balansräkningen: Ekonomiska förpliktelser vilkas storlek eller förfallotidpunkt inte är helt bestämd.

Balansräkning Sammanfattning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder.

Driftbudget Budget omfattande intäkter och kostnader för den löpande verksamheten under året.

Eget kapital Skillnaden mellan totala tillgångar och totala skulder indelas i anläggningskapital (bundet kapital i anläggningar mm) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift- och investeringsändamål).

Finansieringsanalys Beskriver in- och utflödet av pengar under året.

Finansnetto Skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader.

Införandebidrag En kompensation till de kommuner som förlorar på det nya systemet. Bidraget är tidsbegränsat och avslutas 2010. Man får därigenom en viss tid att anpassa sina kostnader om minskningen överstiger en viss nivå.

Inkomstutjämning Är en statligt finansierad utjämning. Den beräknas utifrån skillnaden mellan kommunens beskattningsbara inkomster och ett skatteutjämningsunderlag som för kommunerna motsvarar 115 % av medelskattkraften. Kommuner vars beskattningsbara inkomster överstiger denna nivå ska betala en inkomstutjämningsavgift till staten.

Internränta Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjas inom en viss verksamhet.

Investering Anskaffning av tillgångar som skall användas stadigvarande i kommunens verksamhet.

Kapitalkostnad Benämning för internränta och avskrivning.

Kortfristiga skulder Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten vilka förfaller till betalning inom ett år.

Kostnadsutjämningen Är en utjämning för kostnader som kommunen inte själv kan påverka. Det är endast utjämning av strukturella skillnader som finns i obligatoriska verksamheter för kommunerna som utjämnas. Modellen utjämnar för åldersstruktur, etnicitet, socioekonomi samt geografi inom ett antal förutbestämda verksamheter.

Likvida medel Pengar inestående på bank eller medel som i övrigt är lättillgängliga.

LSS-utjämning det finns stora kostnadsskillnader mellan kommunerna samt att det behövs en utjämning för att ge alla kommuner likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS. Det finns övergångsregler fram tom 2008. Systemet ska till vidare vara skilt från det ordinarie kostnadsutjämningsystemet för kommuner eftersom underlagen inte kan anses uppfylla kriteriet att vara opåverkbara för den enskilda kommunen.

Långfristiga skulder Skulder med en löptid överstigande ett år.

Nettoinvesteringar Investeringsutgifter efter avdrag för driftbidrag.

Nettokostnader Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar.

Medelskattkraft Är rikets beskattningsbara inkomster per invånare.

Omsättningstillgångar Lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Partiell inlösen av pensioner De pensionsförmåner som intjänats före 1998 belastar kommunens resultat det år de betalas ut i stället för när de uppstod. Sedan 2005 har kommunfullmäktige beslutat att medel motsvarande en årsklass ska avsättas och belasta resultaträkningen för att lindra påverkan på resultatet när kommunens pensionsutbetalningar stiger.

Pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen. Denna ansvarsförbindelse minskar varje år med respektive års avsättning för partiell inlösen av pensioner.

Pensionsskuld är avsättningar för pensioner intjänade fr o m 1998 och som redovisas som en avsättning i balansräkningen samt kostnader i resultaträkningen.

Personalomkostnader (PO-pålägg) Arbetsgivaravgifter enligt lag, pensionsavgifter och övriga sociala avgifter enligt lag.

Preliminär kommunal fastighetsavgift Den statliga fastighetsskatten på bostäder avskaffades 2008 och ersattes av en kommunal fastighetsavgift. År 2008 är effekten av fastighetsavgiften neutral. Alla kommuner får samma belopp räknat i kronor per invånare. Samtidigt minskas det generella statsbidraget med samma belopp. 2009 görs en ny fastighetstaxering vilket kommer slå olika för olika kommuner.

Regleringsbidrag/avgift Med den nya statliga finansierade inkomstutjämningen vet inte staten på förhand vad slutsumman blir. Vilket innebär att om samtliga bidrag minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp staten beslutat tillföra kommunerna, får kommunerna ett regleringsbidrag som motsvarar mellanskillnaden, och vice versa.

Resultaträkning Sammanställning av årets driftverksamhet och hur den har påverkat kommunens eget kapital.

Rörelsekapital Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Avspeglar kommunens betalningsförmåga.

Skattkraft Är en kommuns beskattningsbara inkomster dividerat med antal invånare.

Skattesats Den andel av den beskattningsbara inkomsten som invånarna betalar i skatt till kommunen. Benämns även utdebitering.

Skatteunderlag Summan av de beskattningsbara inkomsterna i kommunen.

Skatteutjämning Syftar till utjämning av ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna.

Soliditet Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, dvs graden av egenfinansierade tillgångar. Visar kommunens finansiella styrka.

Strukturbidrag Är av regionalpolitisk karaktär. Bidraget ska stärka kommuner med en liten befolkning och/eller har problem på arbetsmarknaden.

